

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΓΙΑ

π.μ.σ.

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων - Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων - Πανεπιστήμιο Πειραιά

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

**Σύγκριση Επιχειρησιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας ΑΜΘ με
τους Πέντε Δήμους – Πρωτεύουσες των Περιφερειακών Ενοτήτων**

Γαλανόπουλος Δ. Αθανάσιος

Κόρινθος, Οκτώβριος 2017

Department of Political Studies and International Relations - University of Peloponnese
Department of Economics - Democritus University of Thrace
Department of Economics - Aristotle University of Thessaloniki
Department of Business Administration - University of Piraeus

Interuniversity Interdepartmental
Master Program in
«Local and Regional Government and Development»

Comparison of Regional Operational Programming Region of
Eastern Macedonia and Thrace with the Five Municipalities –
Capitals of Regional Units

Galanopoulos D. Athanasios

Corinth, October 2017

Σύγκριση Επιχειρησιακού Προγραμματισμού Περιφέρειας ΑΜΘ με τους Πέντε Δήμους – Πρωτεύουσες των Περιφερειακών Ενοτήτων

Σημαντικοί Όροι: επιχειρησιακός προγραμματισμός, στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης, Περιφέρεια ΑΜΘ, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ανάπτυξη

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι να συγκριθεί ως προς τους στόχους στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης, το επιχειρησιακό πρόγραμμα της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με αυτό των πέντε Δήμων – Πρωτευουσών των Π.Ε. (Αλεξανδρούπολη, Κομοτηνή, Ξάνθη, Καβάλα, Δράμα), επισημαίνοντας τα στοιχεία ταύτισης, τις αποκλίσεις που προκύπτουν και τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν για να επανέλθει σε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης η Π-ΑΜΘ. Στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο των επιχειρησιακών προγραμμάτων, στις προτεραιότητες και τα κεντρικά σημεία του επιχειρησιακού σχεδιασμού της Περιφέρειας ΑΜΘ, τα συγκριτικά πλεονεκτήματα έναντι άλλων περιοχών αλλά και τα σημεία σύγκλισης των επιχειρησιακών σε επίπεδο α' και β' βαθμού ΟΤΑ και τις όποιες συνεργασίες μπορούν να καλλιεργηθούν προς όφελος των πολιτών. Στο δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται ανάλυση αυτών των σημείων ταύτισης και επιπλέον γίνεται αναφορά στον εντοπισμό των μεταξύ τους αντιθέσεων. Στο τρίτο κεφάλαιο, η εργασία πραγματεύεται την ανάλυση του αναπτυξιακού σχεδιασμού με αναφορά στη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3), τη συσχέτιση με τον Περιφερειακό Επιχειρησιακό Προγραμματισμό, τις διασυνοριακές συνεργασίες και τα ευεργετήματα που παρέχει η ορθή χρήση των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων. Στο τελευταίο κεφάλαιο, διατυπώνονται συμπερασματικές προτάσεις με βάση τα αποτελέσματα της παραπάνω ανάλυσης, με επικέντρωση στις δράσεις του επιχειρησιακού προγραμματισμού της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και των Δήμων εντός αυτής με γνώμονα την αναπτυξιακή τους πορεία.

Comparison of Regional Operational Programming Region of Eastern Macedonia and Thrace with the Five Municipalities – Capitals of Regional Units

Keywords: business planning, smart specialization strategy, EMT Region, local authorities, development

Abstract

The purpose of this postgraduate diploma thesis is to compare the regional business plan of the Region of Eastern Macedonia and Thrace with that of the five Municipalities - (Alexandroupolis, Komotini, Xanthi, Kavala, Drama), pointing out the identification data, the divergences that arise and the actions that need to be taken to bring the R-EMT back to high growth rates. In the first chapter, we refer to the priorities and central points of the operational planning of the EMT Region, the comparative advantages over other areas as well as the points of convergence of the operational levels at the first and the second level of the local government and any co-operations can be cultivated towards Benefit of citizens. In the second chapter, there is an analysis of these identification points and, moreover, reference is made to the identification of opposites between them. In the third chapter, the thesis deals with the analysis of the development planning with reference to the RIS3, the correlation with the Regional Operational Programming, the cross-border partnerships and the benefits provided by the proper use of the European Programs. In the final chapter, conclusions are drawn based on the results of the above analysis, focusing on the operational planning actions of the Region of Eastern Macedonia and Thrace and the Municipalities within it in the light of their developmental path.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	1
Abstract	2
Περιεχόμενα	3
Κατάλογος Πινάκων	4
Κατάλογος Διαγραμμάτων	5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Προγραμματισμός Περιφέρειας και Δήμων

1.1 Κεντρικά σημεία επιχειρησιακού σχεδιασμού της Π-ΑΜΘ και προτεραιότητες.....	7
1.2 Συγκριτικά πλεονεκτήματα Περιφέρειας ΑΜΘ και Δήμων.....	14
1.3 Δυνητικά σημεία ταύτισης με επιχειρησιακά Δήμων.....	17
1.4 Διαδημοτικές και διαβαθμιδικές συνεργασίες.....	21
1.5 Μέτρα και άξονες προτεραιότητας.....	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Σημεία Ταύτισης και Αποκλίσεις Επιχειρησιακών Α' και Β' βαθμού .....

32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ανάλυση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού

3.1 Υλοποίηση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).....	57
3.2 Συσχέτιση με ΠΕΠ.....	60
3.3 Διασυνοριακές συνεργασίες	62

3.4 Αξιοποίηση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Συμπεράσματα – Προτάσεις.....	66
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	68

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1 : Άξονες Προτεραιότητας Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.....	26
Πίνακας 2.2 : Άξονες προτεραιότητας Δήμου Αλεξανδρούπολης.....	34
Πίνακας 2.3 : Άξονες προτεραιότητας Δήμου Κομοτηνής.....	37
Πίνακας 2.4 : Άξονες προτεραιότητας Δήμου Ξάνθης.....	39
Πίνακας 2.5 : Άξονες προτεραιότητας Δήμου Καβάλας.....	41
Πίνακας 2.6 : Άξονες προτεραιότητας Δήμου Δράμας.....	43

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1.1: Η θέση της Περιφέρειας ΑΜΘ στην Ελλάδα.....	1
Διάγραμμα 1.2: Ποσοστό ανεργίας ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	3
Διάγραμμα 1.3: Φτωχότερη η Περιφέρεια ΑΜΘ στο κατά κεφαλή ΑΕΠ.....	5
Διάγραμμα 1.4: Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν κατά νομό. Σε εκατομμύρια ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές.....	6
Διάγραμμα 1.5: Απόσπασμα γεωλογικού χάρτη του ΙΓΜΕ κλίμακας 1:500.000 για την Περιφέρεια ΑΜΘ.....	9
Διάγραμμα 2.1: Μεθοδολογικό πλαίσιο για την κατάρτιση του επιχειρησιακού προγράμματος.....	33
Διάγραμμα 3.1: Περιφερειακή εξειδίκευση ως προς την απασχόληση: ΑΜΘ σε σχέση με την Ελλάδα.....	50
Διάγραμμα 3.2: Έργα ενίσχυσης επιχειρήσεων – κατανομή σε θεματικές περιοχές της Π-ΑΜΘ...	51
Διάγραμμα 3.3: Αριθμός ανέργων που αναζητούσαν εργασία Περιφέρεια ΑΜΘ 2010 – 2015.....	53

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΩΝ

1.1 Κεντρικά σημεία επιχειρησιακού σχεδιασμού της Π-ΑΜΘ και προτεραιότητες

Η Περιφέρεια ΑΜ-Θ βρίσκεται στο Βορειοανατολικό άκρο της Ελλάδας. Έχει εξαιρετική γεωστρατηγική, οικονομική και αναπτυξιακή αξία, με μεγάλα συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Διάγραμμα 1.1

Η θέση της Περιφέρειας ΑΜΘ στην Ελλάδα

Πηγή: Wikipedia

Με το άρθρο 268 του Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης), θεσπίστηκε για πρώτη φορά, η υποχρέωση κατάρτισης πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης δευτέρου βαθμού. Το Υπουργείο Εσωτερικών (ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α) με σχετική υπουργική απόφαση (ΥΑ 74754/ 30-10-2010) καθορίζει το περιεχόμενο, τη δομή, τον τρόπο υποβολής, τα όργανα και τη διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των

Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) δευτέρου βαθμού (θεσμικό πλαίσιο-Ε.Ε.Τ.Α.Α).

Η κατάρτιση του επιχειρησιακού προγράμματος της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης στηρίζεται στη θεωρία τοπικού αναπτυξιακού προγραμματισμού αλλά και σε αυτή του προγραμματισμού της δράσης δημόσιων οργανισμών. Αποτελεί πρόγραμμα επενδύσεων και αναπτυξιακών υποδομών, αλλά και πρόγραμμα με σαφή στόχευση και στη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας των υπηρεσιών και των Νομικών προσώπων που εποπτεύονται από τη Περιφέρεια. Είναι επίσης το βασικό πλαίσιο κατεύθυνσης, προσδιορισμού και συντονισμού των ενεργειών όλων των οργάνων διοίκησης και υπηρεσιών και αποτελεί προϊόν συλλογικής δράσης και εργασίας του συνόλου των δομών της, προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι της. Καλύπτει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων της ως οργανισμού και εν δυνάμει το σύνολο των περιφερειακών υποθέσεων.

Η εκπόνησή του πραγματοποιείται με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων με προκαθορισμένο ρόλο κατά τη διαδικασία της σύνταξης:

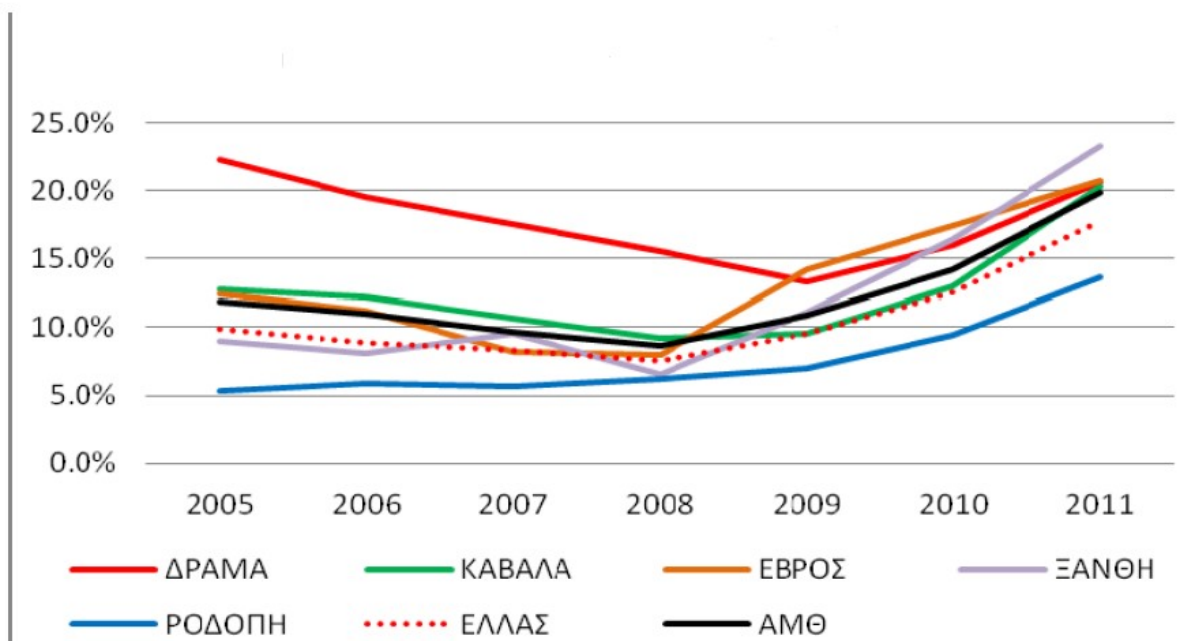
- Αιρετά όργανα (Περιφερειακό Συμβούλιο, Εκτελεστική Επιτροπή, λοιπές Επιτροπές, Αντιπεριφερειάρχες, ΔΣ Νομικών Προσώπων)
- Υπηρεσιακά στελέχη (Προϊστάμενοι υπηρεσιών, Διευθυντές Νομικών Προσώπων, στελέχη της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού)
- Το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης (Π.Τ.Α)
- Τοπικοί περιφερειακοί φορείς και ομάδες πολιτών με σημαντικό βαθμό συμβολής στην περιφερειακή ανάπτυξη και στη λειτουργία της Περιφέρειας

Η Περιφέρεια ΑΜΘ αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες ανάπτυξης της περιοχής και βελτίωσης της ποιότητας ζωής των κατοίκων της. Ο επιχειρησιακός προγραμματισμός και οι δράσεις της οφείλουν να είναι αποδοτικές με έμφαση σε μια σειρά από κρίσιμα ζητήματα που ταλανίζουν την περιοχή, όπως η ένδεια μεγάλου ποσοστού των κατοίκων της αλλά και τα μεγάλα ποσοστά ανεργίας, ειδικότερα σε επίπεδο νέων. Η απασχόληση αποτελεί ένα από τα πλέον σημαντικά ζητήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η Περιφέρεια ΑΜΘ – στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της- με σκοπό αφενός την αντιμετώπιση της ανεργίας και αφ' ετέρου την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με τη στοχευόμενη υποστήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων, όπως οι ευάλωτες ομάδες πληθυσμού (ΑΜΕΑ, άτομα με νοητικά προβλήματα, προβλήματα ψυχικής υγείας

αλλά και εξάρτησης ή απεξάρτησης από ουσίες αλλά και οι ειδικές ομάδες πληθυσμού (άνεργοι, αναλφάβητοι, κάτοικοι ορεινών περιοχών, μετανάστες κ.α.)

Διάγραμμα 1.2

Ποσοστό ανεργίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Πηγή: Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης 2014-2020, Κομοτηνή Δεκέμβριος 2014

Το πενταετές επιχειρησιακό πρόγραμμα της Περιφέρειας ΑΜΘ αποτελεί εργαλείο για την άσκηση του αναπτυξιακού της ρόλου και η λήψη των αποφάσεων προγραμματισμού δε στηρίζεται μόνο στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, αλλά και στις ανάγκες και προσδοκίες των κατοίκων της περιφέρειας. Ακόμη, έχοντας υπόψη τα τοπικά προβλήματα, τις αναπτυξιακές προοπτικές σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, τους διαθέσιμους οικονομικούς πόρους, προσδιορίζει τεκμηριωμένα την επικέντρωση των προσπαθειών της.

Υλοποιείται μέσω του ετήσιου προγράμματος δράσης της Περιφέρειας και των Νομικών Προσώπων της. Με τον τρόπο αυτό εξειδικεύεται το σύνολο των δράσεων του πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος σε ετήσιο πρόγραμμα των υπηρεσιών και επιμερίζεται στις

αρμόδιες υπηρεσίες, οι οποίες υλοποιούν τμήματα του επιχειρησιακού προγράμματος. Συντονίζεται με δράσεις τοπικής ανάπτυξης των Δήμων που ανήκουν στη γεωγραφική επικράτεια της ΑΜΘ αποσκοπώντας στην προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης.

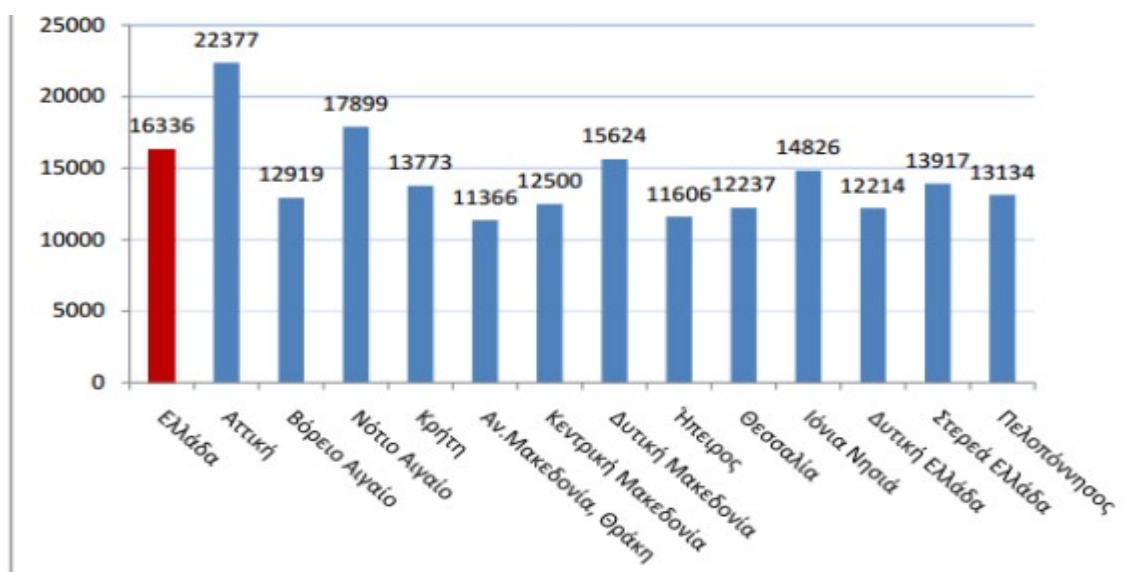
Το βασικό προγραμματικό έγγραφο που υπερβαίνει την πενταετία και αποτελεί τη χρηματοδοτική πηγή πολλών δράσεων περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας είναι το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (ΑΜΘ) 2014-2020, όπως αυτό κατατέθηκε το Δεκέμβριο του 2014. Έχει θέσει προτεραιότητες που έχουν επιλεγεί κατόπιν εκτεταμένης διαβούλευσης τόσο με τους κοινωνικούς και οικονομικούς εταίρους, όσο και με τα άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2014-2020.

Στις προτεραιότητες του προγράμματος αναλύεται η βούληση και το όραμα της Αιρετής Περιφερειακής Αρχής καθώς και οι προτεραιότητες του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό επίπεδο.

Το **αναπτυξιακό όραμα** της Π-ΑΜΘ για το 2020 είναι η «ανασυγκρότηση του παραγωγικού προτύπου της Περιφέρειας ώστε, να μετασχηματιστεί σε τουριστικό προορισμό αριστείας και σημαντικό βιομηχανικό πόλο, αξιοποιώντας το συγκριτικό της πλεονέκτημα στο αγρο-διατροφικό σύμπλεγμα, το πλούσιο ενδογενές της δυναμικό, τη γεωγραφική της θέση και προωθώντας την κοινωνική συνοχή με την κινητοποίηση υφισταμένων αλλά και νέων κοινωνικών συλλογικοτήτων».

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία που αφορούν στους δείκτες ανάπτυξης και οικονομικής δραστηριότητας των Περιφερειών της Ευρώπης, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης βρίσκεται στην τελευταία θέση της κατάταξης σε εθνικό επίπεδο και σε μία από τις τελευταίες θέσεις σε ευρωπαϊκό. Με αυτό ως δεδομένο, ο σχεδιασμός της δεν μπορεί παρά να στοχεύει στη διαμόρφωση ενός αναπτυξιακού μοντέλου που θα δίνει βάση στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής μας.

Διάγραμμα 1.3
Φτωχότερη η Περιφέρεια ΑΜΘ στο κατά κεφαλή ΑΕΠ

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

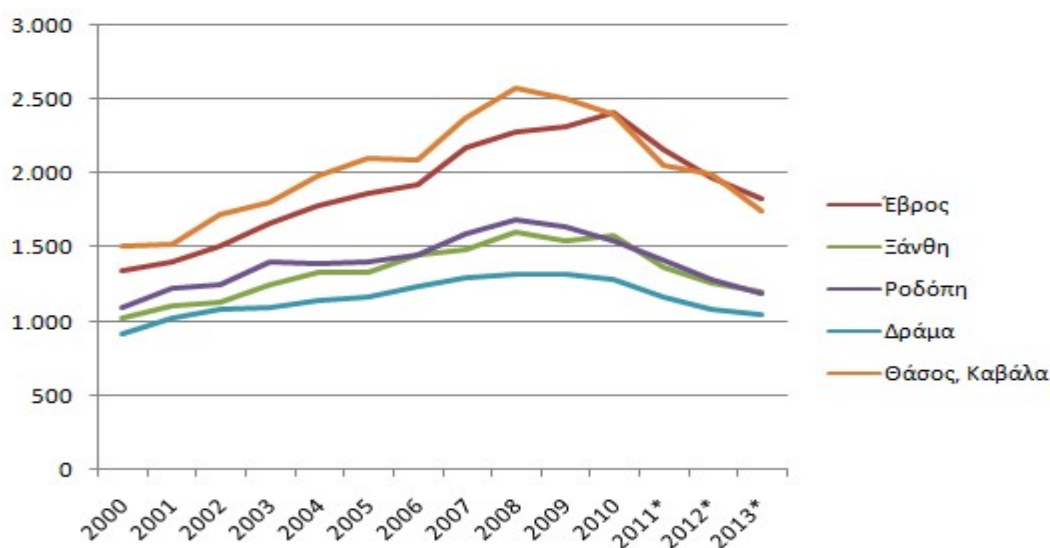
Παρά τα πλεονεκτήματα που διαθέτει η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης δεν έχει την θέση που της αξίζει στον αναπτυξιακό χάρτη της χώρας. Επιπρόσθετα, η αξιοποίηση του γεωγραφικού περιβάλλοντος της (αποτελεί διασυνοριακή περιοχή – σταυροδρόμι εμπορικών συναλλαγών) και οι συνεργατικές σχέσεις με άλλες αγορές (Μεσόγειος, Μαύρη Θάλασσα κ.τ.λ.) θα συμβάλλουν στην αναπτυξιακή προοπτική της περιοχής. (ΠΕΠ ΑΜΘ,2014). Για να μπορέσει όμως να αξιοποιηθεί αποτελεσματικά, θα πρέπει να υλοποιηθούν σημαντικά έργα υποδομής, η αξιοποίηση των λιμανιών και των αεροδρομίων, η σύνδεσή τους με τους οδικούς άξονες και το σιδηροδρομικό δίκτυο και η περαιτέρω σύνδεση όλων αυτών με τις πύλες εισόδου στην Περιφέρειά μας, που είναι ταυτόχρονα και πύλες εισόδου στη χώρα. Έτσι, η Περιφέρεια ΑΜΘ θα μπορέσει να καταστεί μεταφορικός κόμβος της ευρύτερης περιοχής.

Οι βασικοί άξονες περιλαμβάνουν τη διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας, την αύξηση της απασχόλησης, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τη βελτίωση της ελκυστικότητας της Π-ΑΜΘ ως τόπο κατοικίας και παραγωγής. Πιο συγκεκριμένα και λόγω της έλλειψης κονδυλίων για την κάλυψη του συνόλου των αναγκών που αναλογούν στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της ΑΜΘ, έχουν τεθεί ορισμένοι στόχοι υψηλής προτεραιότητας που αφορούν στην αντιμετώπιση της ανεργίας και της φτώχειας μέσω της επιχειρηματικότητας και μέσω της ένταξης μειονεκτικών ομάδων στην αγορά εργασίας. Αύξηση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής αγροτικής οικονομίας μέσω της ανάπτυξης του αγρο-διατροφικού τομέα, και της

ανταγωνιστικότητας της εγχώριας βιομηχανίας μέσα από την ενσωμάτωση τεχνολογίας, καινοτομίας και την ένταξη σε αλυσίδες αξίας και συνεργατικά σχήματα. Ενίσχυση της εξωστρέφειας του τριτογενή τομέα, με βελτίωση της ποιότητας της τουριστικής προσφοράς. Βελτίωση της ποιότητας ζωής και βελτίωση της ικανότητας υποδομών και δομών να στηρίζουν μακροπρόθεσμα την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, με έμφαση στην ενέργεια (γεωθερμία, βιομάζα), στις μεταφορές (διασύνδεση Εγνατίας, αναβάθμιση οδικών υποδομών), στην υγεία (βελτίωση αποδοτικότητας, κάλυψη υπο-εξυπηρετούμενων πληθυσμών), στην εκπαίδευση (βελτίωση μορφωτικού επιπέδου, μείωση σχολικής διαρροής) και στις ψηφιακές υπηρεσίες. Ακόμη, η προώθηση της ισόρροπης ανάπτυξης της ΠΑΜΘ και η προστασία του περιβάλλοντος (αντιμετώπιση πλημμυρών, διαχείριση στερεών αποβλήτων, υδατικών πόρων και προστατευόμενων περιοχών).

Διάγραμμα 1.4

Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν κατά νομό. Σε εκατομμύρια ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές.

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Στον τομέα της οικονομίας (ΠΕΠ ΑΜΘ,2014)

Ενίσχυση επιλεγμένων οικονομικών δραστηριοτήτων, με συγκριτικά πλεονεκτήματα, ως πυλώνων ανάπτυξης της Περιφέρειας. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικής επιτυχίας μέσα

από ταχεία ενσωμάτωση υφιστάμενης τεχνολογίας, παραγωγή εγχώριας καινοτομίας και επέκταση επιχειρήσεων στην αλυσίδα καθετοποίησης και διασύνδεσης παραγωγικών δραστηριοτήτων. Βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και προώθηση σε νέες αγορές των πλέον εξαγωγίμων προϊόντων/υπηρεσιών.

Στον κοινωνικό τομέα (ΠΕΠ ΑΜΘ,2014):

Βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας, μέσα από στοχευόμενες δράσεις για την χωρίς διακρίσεις πρόσβαση όλων των κατοίκων της Π-ΑΜΘ. Αύξηση της απασχόλησης και καταπολέμηση της φτώχειας, μέσα από την υλοποίηση ολοκληρωμένων τοπικών σχεδίων και πρωτοβουλιών, ενεργητικών πολιτικών για ένταξη στην αγορά εργασίας ειδικών ομάδων που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης, και δια βίου μάθησης και την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας ως μοντέλου οργάνωσης της παραγωγής, της οικονομίας και της συλλογικής ζωής.

Βελτίωση των υποδομών και των υπηρεσιών εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης ποσοτικά και ποιοτικά, με τη συμπλήρωση της κτιριακής υποδομής, την πρόληψη και μείωση της σχολικής διαρροής, την ενίσχυση της συμμετοχής ειδικών ομάδων του πληθυσμού στην εκπαίδευση και σε προγράμματα δια βίου μάθησης και τη σύνδεση της κατάρτισης με τις ανάγκες του κοινωνικο-οικονομικού συστήματος της Π-ΑΜΘ.

Στον τομέα του περιβάλλοντος και των υποδομών (ΠΕΠ ΑΜΘ,2014):

Διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, ως αναγκαία προϋπόθεση για την ανάπτυξη της Π-ΑΜΘ, μέσα από τη βελτίωση της εφαρμογής των περιβαλλοντικών υποχρεώσεων, αξιοποίηση νέων τεχνολογιών μέτρησης και παρακολούθησης του περιβάλλοντος και τεχνολογιών διαχείρισης αποβλήτων, με έμφαση στην ανακύκλωση / επαναχρησιμοποίηση, μέσα από τη δημιουργία αποτελεσματικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών και συνεργασίας με τις τοπικές κοινωνίες για την προώθηση σχεδιασμού με βάση τις αρχές της αειφορίας. Βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών πόρων και του δυναμικού ΑΠΕ μέσα από την προσέλκυση βιώσιμων επενδυτικών σχημάτων, την προώθηση αποτελεσματικότερης τεχνολογίας για τη μείωση των απωλειών και τη διαχείριση ακραίων φαινομένων και κρίσεων. Ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών μέσα από τη συνδυασμένη λειτουργία δικτύων και εγκαταστάσεων αποθήκευσης, εισαγωγής, εξαγωγής και μεταφοράς, κυρίως με την αξιοποίηση υφιστάμενων και προγραμματιζόμενων αγωγών μεταφοράς φυσικού αερίου. Βασικό άξονα της παραπάνω αναπτυξιακής στρατηγικής αποτελεί η υλοποίηση της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης η οποία εκπονήθηκε το διάστημα 2013-2014 με τη συμμετοχή της επιχειρηματικής και της ερευνητικής κοινότητας. όπως θα αναλύσουμε σε επόμενο κεφάλαιο.

1.2 Συγκριτικά πλεονεκτήματα Περιφέρειας ΑΜΘ και Δήμων

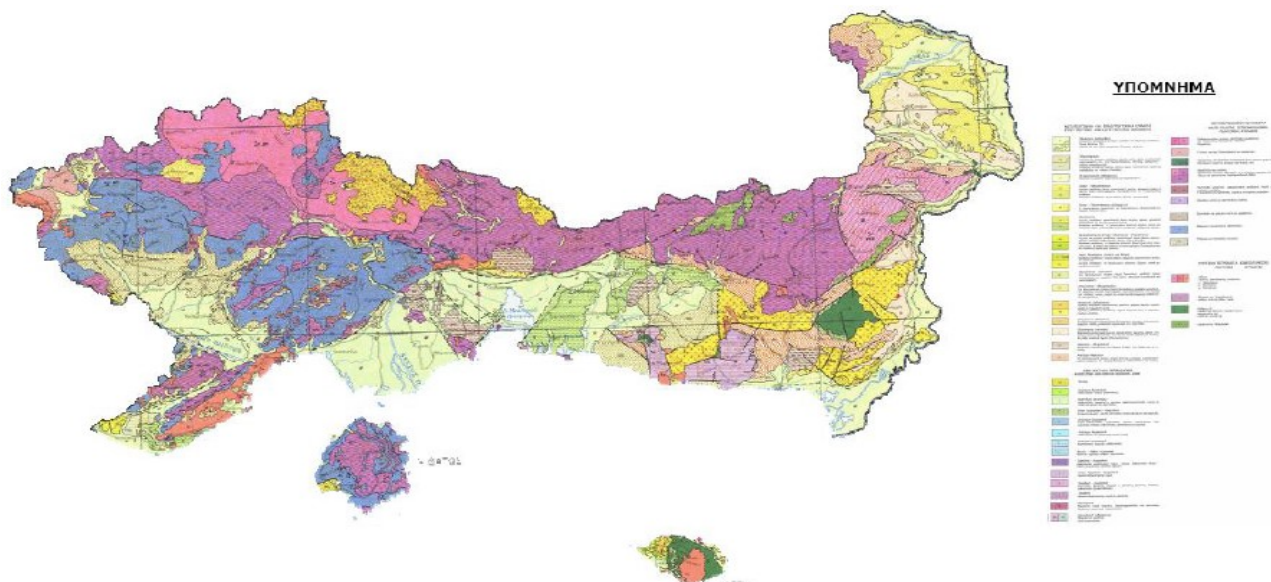
Βασικό χαρακτηριστικό της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης αποτελεί η συνοριακή της θέση σε εθνικό επίπεδο αλλά και σε ότι αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία μέχρι πριν τρεις δεκαετίες επέβαλε σημαντικούς περιορισμούς στην κινητικότητα προς την ανατολή και τον βορρά. Την τελευταία δεκαετία η Π-ΑΜΘ έχει καταστεί από «ακριτική περιφέρεια» σε «πύλη - πέρασμα της χώρας και της ΕΕ» μέσω της ολοκλήρωσης της Εγνατίας Οδού και των Καθέτων Αξόνων της, της διέλευσης από το έδαφός της σημαντικών ενεργειακών δικτύων και μέσω της διεύρυνσης της ΕΕ σε γειτονικά κράτη (Βουλγαρία, Ρουμανία).

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης παρουσιάζει ένα σημαντικό φυσικό κεφάλαιο, πλούτο ειδών και οικοτόπων, απόρροια του συνδυασμού των εκβολών δύο μεγάλων ποταμών, της εκτεταμένης παράκτιας ζώνης και του ορεινού χώρου. Γεωμορφολογικά, η περιφέρεια διακρίνεται στην Ανατολική Μακεδονία με τα εύφορα λεκανοπέδια που περικλείονται σε λοφοσειρές, την ορεινή Θράκη που ταυτίζεται γεωμορφολογικά με τον ορεινό όγκο της Ροδόπης, ενώ οι παράκτιες εκτάσεις είναι πεδινές με χαρακτηριστικά τα δελταϊκά συστήματα του Νέστου και του Έβρου. Οι εκτάσεις της περιφέρειας περιλαμβάνουν, επίσης, και δύο νησιά τη Θάσο και τη Σαμοθράκη που με τα μοναδικά χαρακτηριστικά τους δημιουργούν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς τον ενδημισμό και το φυσικό κεφάλαιό τους. Παρά τη σχετικά μικρή της έκταση, η Περιφέρεια διαθέτει 34 περιοχές που εντάσσονται επισήμως στον Εθνικό κατάλογο Προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου Natura 2000. Επίσης, διαθέτει δύο περιοχές κατά μήκος του ρου των ποταμών Νέστου και Έβρου που εντάσσονται στην συνθήκη RAMSAR.

Διάγραμμα 1.5

Απόσπασμα γεωλογικού χάρτη του ΙΓΜΕ κλίμακας 1:500.000 για την Περιφέρεια ΑΜΘ

Πηγή: Τροποποίηση Περιφερειακού Σχεδιασμού Διαχείρισης Απορριμμάτων Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης (ΑΜΘ)

Επιπλέον, η γεωγραφική θέση της Π-ΑΜΘ τόσο σε σχέση με τις Βαλκανικές Χώρες, τις Δημοκρατίες της Μαύρης Θάλασσας, όσο και σε σχέση με την Ασιατική Ήπειρο και τη Μεσόγειο παρουσιάζει σημαντικές αναπτυξιακές ευκαιρίες σε τομείς όπως οι εξαγωγές, ο τουρισμός και η ενέργεια. Από τον περιβάλλοντα γεωγραφικό χώρο ξεχωρίζουν ως εμπορικοί εταίροι η Τουρκία, η Βουλγαρία, η FYROM και η Ρουμανία καθώς αποτελούν σημαντικούς εξαγωγικούς προορισμούς, ενώ πρόσφατα αναπτυσσόμενες αγορές είναι η Γεωργία και το γειτονικό της Αζερμπαϊτζάν, η Μολδαβία, η Ρωσία, ο Λίβανος και η Μάλτα. Σημαντική διευκόλυνση τόσο για τις εξαγωγές όσο και την τουριστική ανάπτυξη αποτελούν τα κατασκευαζόμενα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών. Παράλληλα, η διέλευση ενός αγωγού μεταφοράς φυσικού αερίου (ΔΕΣΦΑ) και η διέλευση του TAP από την επικράτεια της Π-ΑΜΘ παρουσιάζει σημαντικές ευκαιρίες τόσο στον τομέα της παραγωγής ενέργειας, όσο και σε σχέση με τη βελτίωση των οικονομικών συντελεστών των παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Η περιοχή της ΑΜΘ βρίσκεται κατά μήκος των συνόρων της Ευρώπης και της Ασίας και είναι κυρίως μια αγροτική περιοχή. Η γεωργία, η κτηνοτροφία, η αλιεία, οι υδατοκαλλιέργειες (θαλάσσιου και γλυκού ύδατος) και η μελισσοκομία αναπτύσσονται στο σύνολο της έκτασης της Περιφέρειας. Ωστόσο, η ένταξη της στα ευρωπαϊκά προγράμματα υποδομών, η σταδιακή εκμετάλλευση του τουρισμού, η γεωπολιτική δυναμική και η βιομηχανία μπορούν να γίνουν καθοριστικοί παράγοντες για την οικονομική της ανάπτυξη.

Ο Δευτερογενής Τομέας περιλαμβάνει, αφενός, τις επιχειρήσεις μεταποίησης των προϊόντων του Πρωτογενή Τομέα και του φυσικού και υπόγειου πλούτου και, αφετέρου, τις επιχειρήσεις επεξεργασίας και μεταποίησης άλλων πρώτων υλών.

Η έρευνα και καινοτομία αποτελεί ένα σημαντικό δυνητικό πλεονέκτημα για την Περιφέρεια, τόσο λόγω των υφιστάμενων επιχειρήσεων με υψηλή τεχνολογία και καινοτόμα προϊόντα, όσο και της δυνατότητας αξιοποίησης του επιστημονικού δυναμικού και - κυρίως - της συνεργασίας με επιστημονικά και ερευνητικά ιδρύματα εντός και εκτός Περιφέρειας (ΔΠΘ, ΤΕΙ, ΙΝΑΛΕ κ.α.).

Η Περιφέρεια διαθέτει πλούσιο φυσικό περιβάλλον και κλιματολογικές συνθήκες που ευνοούν την εκμετάλλευση ήπιων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με έμφαση στην αξιοποίηση της γεωθερμίας, της ηλιοφάνειας και του αιολικού δυναμικού. Η γεωθερμία, η φυσική θερμική ενέργεια της γης, είναι μια ανανεώσιμη μορφή ενέργειας που έχει πολλές χρήσεις και παρουσιάζει σημαντικό οικονομικό και αναπτυξιακό ενδιαφέρον. Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης είναι η πρώτη Περιφέρεια της Ελλάδας σε βεβαιωμένα γεωθερμικά πεδία, διαθέτοντας συνολικά οκτώ, τα οποία κατανέμονται γεωγραφικά στις τέσσερις από τις πέντε Περιφερειακές της Ενώτητες:

1. Αρίστινο (Δήμος Αλεξανδρούπολης, ΠΕ Έβρου)
2. Σάπες (Δήμος Μαρωνείας-Σαπών, ΠΕ Ροδόπης)
3. Κρωβύλη (Δήμος Μαρωνείας-Σαπών, ΠΕ Ροδόπης)
4. Λίμνη Μητρικού (Δήμος Κομοτηνής, ΠΕ Ροδόπης)
5. Νέα Κεσσάνη (Δήμος Αβδήρων, ΠΕ Ξάνθης)
6. Νέο Εράσμιο (Δήμος Τοπείρου, ΠΕ Ξάνθης)
7. Ερατεινό (Δήμος Νέστου, ΠΕ Καβάλας)
8. Ακροπόταμος (Δήμος Παγγαίου, ΠΕ Καβάλας)

Η συνολική ισχύς του άμεσα αξιοποιήσιμου γεωθερμικού δυναμικού της Περιφέρειας προσεγγίζει τα 100 Mwt και, αν στα βεβαιωμένα γεωθερμικά πεδία συνυπολογιστούν και τα πέντε πιθανά, οι εκτιμήσεις για τις συνολικές ενεργειακές της δυνατότητες ξεπερνούν τα 200 Mwt. Η γεωθερμική

ενέργεια της περιοχής είναι χαμηλής ενθαλπίας, η θερμοκρασία της δηλαδή κινείται μεταξύ 25°C-90°C, και μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε θερμοκήπια, γεωργικές καλλιέργειες, θέρμανση χώρων και κτιρίων, ιχθυοκαλλιέργειες κτλ. (σε αντίθεση με τη γεωθερμία υψηλής και μέσης ενθαλπίας που χρησιμοποιείται στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας). Με την αξιοποίηση της γεωθερμίας μπορεί να γίνει ένα σημαντικό βήμα για τη χρήση νέων, οικονομικότερων και πιο καθαρών μορφών ενέργειας που είναι ταυτόχρονα μέρος του ενδογενούς ενεργειακού μας δυναμικού. Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης έχει ως στόχο να αποτελέσει η γεωθερμία αναπτυξιακό άξονα αιχμής.

Πέρα από τις αναπτυξιακές δυνατότητες που προσφέρουν ο πρωτογενής και δευτερογενής τομέας, σημαντική οικονομική παράμετρος για την Περιφέρεια αποτελεί ο τουρισμός οποίος βασίζεται – κατά κύριο λόγο – στον θερινό τουρισμό που επικεντρώνεται στις νήσους Θάσο και Σαμοθράκη και την παράλια ζώνη της Περιφέρειας.

1.3 Δυνητικά σημεία ταύτισης με επιχειρησιακά Δήμων

Με τα άρθρα 203-207 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006), θεσπίστηκε για πρώτη φορά, η υποχρέωση κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α. .

Με το άρθρο 266 Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) επιβεβαιώνεται η υποχρέωση κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης διαθέτει μια σειρά από κοινές στοχεύσεις και μεθοδολογία αναπτυξιακής στρατηγικής με αυτά των Δήμων της Αλεξανδρούπολης, της Κομοτηνής, της Ξάνθης, της Καβάλας και της Δράμας, οι οποίοι έχουν εκπονήσει στο σύνολο τους (ο Δήμος Κομοτηνής την α' φάση) τα εκ του νόμου προβλεπόμενα πενταετή επιχειρησιακά τους προγράμματα, δίχως αυτό να σημαίνει πως δεν υπάρχουν διαφοροποιήσεις στην τρόπο χειρισμού, εμπέδωσης και υλοποίησης της στρατηγικής που ακολουθούν οι ΟΤΑ πρώτου βαθμού εν συγκρίσει με την Περιφέρεια. Παρακάτω παρατίθενται τα αναπτυξιακά οράματα και οι άξονες προτεραιότητας των πέντε μεγαλύτερων Δήμων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης όπως αυτά αποτυπώνονται στον στρατηγικό τους σχεδιασμό.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΜΘ

Α.Π. 1 : Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας της Τοπικής Οικονομίας

Α.Π. 2 : Βελτίωση της Ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως Τόπου Εγκατάστασης Επιχειρήσεων και Ατόμων

Α.Π. 3 : Υποδομές Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και Ενίσχυσης Κοινωνικής Συνοχής

Α.Π. 4 : Ανάπτυξη Ανθρώπινων Πόρων και Κοινωνική Συνοχή

ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ – ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Η αξιοποίηση της γεωγραφικής του θέσης και η μετατροπή του σε κέντρο εμπορίου και υπηρεσιών υψηλής αξίας, η ανάδειξή του και η κατοχύρωσή του ως τουριστικού προορισμού, η εκμετάλλευση του γεωθερμικού πεδίου και η προσαρμογή της αγροτικής οικονομίας στα σύγχρονα δεδομένα, υπό το πρίσμα της προστασίας του περιβάλλοντος, της ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής και της δημιουργίας πλέγματος κοινωνικής προστασίας προς τα οικονομικά και κοινωνικά ασθενέστερα στρώματα των πολιτών. Για την επίτευξη των ανωτέρω, ο Δήμος Αλεξανδρούπολης θα πρέπει να καταστεί οικονομικά αυτοδύναμος, συμμετοχικός, διαφανής και πολυφωνικός, ενσωματώνοντας στη λειτουργία του τις αρχές της σύγχρονης διοίκησης.

Α.Π. 1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής

Α.Π. 2: Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός

Α.Π.3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση

Α.Π. 4: Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας του Δήμου

ΔΗΜΟΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ – ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Η Κομοτηνή όπου πρωταγωνιστεί ο Άνθρωπος, οι Ανάγκες του, οι Προσδοκίες του, η Ατομική του Ευημερία.

Η Κομοτηνή πρωτεύουσα ανταγωνιστική Μητρόπολη της Θράκης, της Ελλάδας, των Βαλκανίων.

Η Κομοτηνή όπου πρωταγωνιστεί ο Δήμος, οι Δημοτικές Πολιτικές, οι Δεσμεύσεις μας και η Δημοτική Περιουσία, η Δική σας Συνεισφορά.

Η Κομοτηνή ως κοινωνία ευημερούσα, φιλελεύθερη, πολυπολιτισμική, δημοκρατική, συμμετοχική και βιώσιμη.

Α.Π. 1: Εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών του Καλλικρατικού Δήμου Κομοτηνής

Α.Π. 2 : Πόλη της Ισότητας

Α.Π. 3: Βιώσιμη Ανάπτυξη και Οικολογία

Α.Π.4: Τοπική Οικονομική Ανάπτυξη

ΔΗΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ – ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Δημιουργία μιας σύγχρονης, λειτουργικής, φιλικής, συμμετοχικής και ανθρώπινης πόλης η οποία θα λειτουργεί και πρωτοπορεί ως κέντρο ανάπτυξης και πολιτισμού τόσο στην περιφέρεια ΑΜΘ όσο και ευρύτερα.

Α.Π. 1: Περιβάλλον και ποιότητα ζωής

Α.Π.2 : Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός

Α.Π. 3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση

Α.Π. 4: Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας του Δήμου

ΔΗΜΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ – ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Πραγμάτωση της πολυπόθητης για τον τόπο ανάπτυξης με την επιδίωξη αυτή να γίνει αισθητή στους δημότες με τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας, εκμεταλλευόμενοι τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής και κάθε ευκαιρία χρηματοδότησης επενδύσεων. Ένα Δήμο που θα εξασφαλίζει τις βασικές ανάγκες των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων και θα ενισχύει τη νέα γενιά στην προσπάθειά της να εφοδιαστεί για το μέλλον. Η επένδυση στην παιδεία, την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία θα δημιουργήσει τις γόνιμες συνθήκες μιας ανάπτυξης με στέρεες βάσεις. Η προστασία του περιβάλλοντος συνεχίζει να αποτελεί βασική προτεραιότητα και παραδοσιακή αξία για τους κατοίκους της περιοχής. Τέλος, οφείλουμε να σταθούμε αντάξιοι της πλούσιας πολιτιστικής μας κληρονομιάς, να την ενσωματώσουμε στην κουλτούρα μας και να την αναδείξουμε στους επισκέπτες.

Α.Π. 1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής

Α.Π. 2: Υγεία & Κοινωνική Μέριμνα - Παιδεία & Νέα Γενιά - Πολιτισμός – Αθλητισμός

Α.Π 3: Τοπική Οικονομία – Ανάπτυξη – Απασχόληση

Α.Π.4 : Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας και της οικονομικής κατάστασης του Δήμου ως οργανισμού

ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ – ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Να χαρακτηρίζεται, κάθε πτυχή της κοινωνικής και οικονομικής δραστηριότητας του δήμου, από τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των δημοτών και των επισκεπτών, μέσω της διαφύλαξης και αναβάθμισης των περιβαλλοντικών πόρων, αξιοποιώντας το συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχής του δήμου, στο αγροδιατροφικό του σύμπλεγμα, το πλούσιο ενδογενές του δυναμικό και τη γεωγραφική του θέση, με μετασχηματισμό του σε τουριστικό και πολιτιστικό προορισμό καθώς και προωθώντας την κοινωνική συνοχή, που έχει πληγεί ποικιλοτρόπως τον τελευταίο καιρό, μέσω της κινητοποίησης υφιστάμενων αλλά και νέων κοινωνικών συλλογικοτήτων.

Α.Π. 1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής.

Α.Π. 2: Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός.

Α.Π. 3: Τοπική Κοινωνία και Απασχόληση.

Α.Π.4: Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας του Δήμου.

Παρατηρούμε ότι με εξαίρεση τον Δήμο της Κομοτηνής, που ακολουθεί μια διαφορετική διατύπωση, αλλά σε γενικές γραμμές παραμένει στις ίδιες κατευθυντήριες γραμμές, οι υπόλοιποι τέσσερις (4) Δήμοι έχουν πανομοιότυπες στοχεύσεις μεταξύ τους. Συγκριτικά με τους άξονες προτεραιότητας της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, παρατηρούμε ότι πρώτος άξονας των Δήμων που αφορά το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής έρχεται σε σύμπλευση με τον δεύτερο άξονα προτεραιότητας της Π-ΑΜΘ. Ακολουθως, ο δεύτερος άξονας προτεραιότητας (Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός) όπως και ο τρίτος άξονας προτεραιότητας συμπίπτουν με τους ειδικούς στόχους των αξόνων 1, 2 και 3 του στρατηγικού σχεδιασμού της Περιφέρειας όπως και ο τέταρτος άξονας σε που αφορά τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ (σε μικρότερο βαθμό).

1.4 Διαδημοτικές και διαβαθμιδικές συνεργασίες

Ένα ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο με τη μορφή που έχει δώσει ο Νομοθέτης στους «Καλλικρατικούς ΟΤΑ» αποτελούν συνεργασίες των δύο βαθμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και των Δήμων μεταξύ τους. Είναι απαίτηση των καιρών να δημιουργηθεί το υπόβαθρο για μια νέα περίοδο ουσιαστικής και αποτελεσματικής συνεργασίας των δυο βαθμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Περιφερειών και των Δήμων.

Η διαδημοτική συνεργασία αφορά συνήθως οριζόντιες μορφές συνεργασίας μεταξύ αρχών που ανήκουν στο ίδιο επίπεδο διακυβέρνησης. Ωστόσο, δεν αποκλείει κάθετους δεσμούς ανάμεσα σε αρχές ενός επιπέδου και όργανα ή αρχές από υψηλότερα επίπεδα διακυβέρνησης, όταν αυτό κριθεί απαραίτητο. Σε αυτό το επίπεδο είναι δυνατή η συνεργασία μεταξύ των ΟΤΑ πρώτου και δευτέρου βαθμού. Άλλωστε, το άρθρο 100 του Ν. 3852/2010 αναφέρει τις ρυθμίσεις για τη δυνατότητα σύναψης προγραμματικών συμβάσεων από τους Ο.Τ.Α. ή και λοιπούς φορείς της Τ.Α. μεταξύ τους ή και με φορείς του δημόσιου τομέα, για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους. Επιπρόσθετα, το άρθρο 99 του ίδιου

Νόμου αναφέρεται στις συμβάσεις που συνάπτουν δήμοι της ίδιας περιφέρειας με την οικεία περιφέρεια. Η εσωτερική σύσταση των διαδημοτικών οντοτήτων είναι σχεδόν ανάλογη με αυτή των τοπικών αρχών. Η ουσιαστική τους οργάνωση, ωστόσο, ποικίλλει καθώς υπάρχουν πολλές μορφές διαδημοτικών οργάνων όπως δημοσίου δικαίου, μεικτής μορφής, ιδιωτικού δικαίου, ακόμη και όργανα βασισμένα στις γεωγραφικές ιδιαιτερότητες.

Η αναφορά σε τέτοιου είδους συνεργασίες κατά τη διαδικασία της εκπόνησης του στρατηγικού σχεδιασμού ορίζεται προς το τέλος αυτού. Παρά ταύτα, σε κανένα σημείο του στρατηγικού σχεδιασμού των Δήμων και της Περιφέρειας της ΑΜΘ δεν αναφέρονται με ξεκάθαρο τρόπο τέτοιου είδους συνεργασίες, με βάση τα όσα έχουν καταγράψει οι διοικήσεις των ΟΤΑ, τόσο στη διατύπωση του αναπτυξιακού οράματος, όσο και στους βασικούς άξονες προτεραιότητας που έχουν θέσει, εκτός από μερικές αναφορές περί συνεργασιών σε γενικότερο πλαίσιο.

Το γεγονός αυτό βεβαίως δεν είναι δυνατό να αποκλείσει τη χρήση και την εξέλιξη τους, αν συντρέχει λόγος διενέργειας μιας σύμπραξης. Οι βασικότεροι τομείς αρμοδιοτήτων των διαδημοτικών συνεργασιών αναφέρονται συνοπτικά παρακάτω:

- Διαχείριση υδατικών πόρων,
- Διαχείριση απορριμμάτων,
- Χωροταξικός σχεδιασμός,
- Υπηρεσίες εκτάκτων αναγκών,
- Περιβαλλοντική προστασία,
- Κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη,
- Υπηρεσίες κοινωνικής αλληλεγγύης,
- Ενέργεια.

Η διαδημοτική συνεργασία μπορεί να λάβει, λιγότερο ή περισσότερο, περίπλοκες μορφές. Ωστόσο, υπάρχουν τρία (3) κυρίαρχα μοντέλα.

- **Ένα τυπικό, ολοκληρωμένο μοντέλο δημοσίου δικαίου.** Η δομή του συγκεκριμένου μοντέλου έχει σχεδιαστεί με τέτοιον τρόπο, ώστε να λαμβάνει αποφάσεις, εκ μέρους των μελών του, μέσω εσωτερικών μηχανισμών που ενδεχομένως μπορούν να περιορίσουν την αυτονομία των τοπικών αρχών.

- Ένα πιο ευέλικτο μοντέλο, βασισμένο κυρίως στην ελευθερία και στην αυτονομία που διαθέτουν οι τοπικές αρχές να προχωρήσουν στη θέσπιση μιας διαδημοτικής συνεργασίας κατά την κρίση τους.
- Τέλος, υπάρχει ένα **ενδιάμεσο και πιο ρεαλιστικό μοντέλο** που έχουν εφαρμόσει τα περισσότερα κράτη, το οποίο συνδυάζει χαρακτηριστικά των δύο προηγούμενων. Από τη θεσμική άποψη, οι δομές που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της συνεργασίας είναι είτε όργανα δημοσίου δικαίου είτε ιδιωτικού για περισσότερη ευελιξία.

Έννοιες όπως η δια-λειτουργικότητα, η ψηφιοποίηση δημόσιων δεδομένων, ηλεκτρονική διακίνηση πληροφορίας που έως σήμερα υπήρξαν ανεκμετάλλευτες και άγνωστες σε πολλούς, πλέον με τα σημερινά δεδομένα και τις σύγχρονες απαιτήσεις αποτελούν αναγκαιότητα. Η ουσιαστική ανάπτυξη μπορεί να επιτευχθεί μόνο ως αποτέλεσμα μιας διαρκούς προσπάθειας συνεργασίας μεταξύ των Δήμων μεταξύ τους αλλά και με τον ΟΤΑ β' βαθμού σε επίπεδο υπηρεσιακών παραγόντων αλλά και αιρετών. Η εξυπηρέτηση του πολίτη προϋποθέτει να έχουν οι ΟΤΑ την απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή αλλά και την εξειδίκευση ανά τομέα του ανθρώπινου δυναμικού. Οι τρόποι συνεργασίας της Περιφέρειας ΑΜ-Θ με τους δήμους και οι ενέργειες για τη διεκδίκηση της μέγιστης δυνατής χρηματοδότησης από πόρους του τομεακού προγράμματος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας για τη διαχείριση των αποβλήτων με τη λειτουργία Χώρων Υγειονομικής Ταφής (ΧΥΤ) και Μονάδων Επεξεργασίας Αστικών Απορριμμάτων (ΜΕΑ) ή και οποιοδήποτε άλλο μέσο χρήσης που θα επεξεργάζεται το σύνολο των αποβλήτων της περιοχής αποτελεί μια σημαντικότερη δυνατότητα συνεργασίας των ΟΤΑ α' και β' βαθμού.

Δευτερευόντως, η κοινωνική πολιτική σε μια περίοδο έντονης δημοσιονομικής κρίσης και δοκιμασίας της χώρας μας, αποτελεί σίγουρα προτεραιότητα για τις αιρετές διοικήσεις των ΟΤΑ. Η ανάπτυξη νέων και η αναβάθμιση και βελτίωση υφιστάμενων δομών κοινωνικής φροντίδας, μονάδων φροντίδας ηλικιωμένων, παροχής υπηρεσιών φροντίδας παιδιών, κέντρα ευπαθών ομάδων, ανάπτυξη δικτύου Αλληλεγγύης για το συντονισμό και την αξιολόγηση των δράσεων των δομών της καταπολέμησης της φτώχειας, λειτουργία One-StopShops σε ευπαθείς ομάδες με διευρυμένες υπηρεσίες ενίσχυσης της επαγγελματικής αποκατάστασης, κινητές μονάδες φροντίδας, εξειδικευμένη υποστήριξη σε ΑΜΕΑ προϋποθέτουν την αγκαστή συνεργασία της Περιφέρειας με τους αντίστοιχους όμορους Δήμους.

Επίσης, η υλοποίηση και διεκπεραίωση Ευρωπαϊκών προγραμμάτων από υπηρεσίες με εξειδικευμένο προσωπικό και τεχνογνωσία για τον Δήμο που βρίσκεται στα διοικητικά όρια της περιοχής ή ακόμα και η στελέχωση της αρμόδιας υπηρεσίας υλοποίησης του έργου από υπηρεσιακούς παράγοντες γειτονικού ΟΤΑ αποτελεί μονόδρομο ώστε να μην σπαταλούνται κονδύλια που θα μπορούσαν να προσφέρουν σημαντικά έργα ανάπτυξης. Ομάδες εργασίας που από

κοινού μπορούν να συμμετάσχουν σε Ευρωπαϊκά forum και να αποφέρουν εισροή κεφαλαίων, που σε διαφορετική περίπτωση θα αξιοποιηθούν από κάποια άλλη περιφέρεια ή άλλο προηγμένο κράτος.

Ένα εξίσου σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι της Π-ΑΜΘ είναι αυτό των αδέσποτων ζώων. Μια κατάσταση μη διαχειρίσιμη που μόνο με τη δημιουργία κυνοκομείων υπό την αιγίδα της Περιφέρειας ΑΜΘ και με τη σύμπραξη των μεγάλων και όχι μόνο Δήμων εντός αυτής θα μπορέσει να διορθωθεί. Ταυτόχρονα ένα νομοθετικό πλαίσιο σαφώς πιο αυστηρό για όσους ανεξέλεγκτα δημιουργούν αυτή την κατάσταση θα ήταν ωφέλιμο για την πάταξη του φαινομένου.

Δράσεις τουριστικής προβολής και συμμετοχής σε εκθέσεις, από κοινού Δήμων και Περιφέρειας .Συνέδρια, σεμινάρια, και ημερίδες των Διοικήσεων με τους επαγγελματίες του τουρισμού θεσμικούς φορείς αλλά και συνεργάτες σε Ελλάδα και εξωτερικό, η υλοποίηση θεματικής έκθεσης αφιερωμένης στα εθνικά πάρκα της περιοχής, η οποία θα διοργανώνεται κυκλικά ανά έτος σε περιοχή κοντά σε έδρα Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενης Περιοχής, αιγίδα και προβολή συγκεκριμένων εμβληματικών εκδηλώσεων ανά Περιφερειακή Ενότητα η επιλογή των οποίων θα γίνει σε συνεργασία με τους χωρικούς Αντι-περιφερειάρχες. Σημαντικότερο εργαλείο προς την επιτυχή υλοποίηση του στόχου ανάδειξης της περιοχής μας σε τουριστικό θέρετρο, ενός εργαλείου με συμβουλευτικό χαρακτήρα αλλά και ουσιαστικό ως προς το σχεδιασμό και την παρακολούθηση δράσεων και αποτελεσμάτων, με την εμπλοκή όλων των θεσμών της αυτοδιοίκησης αλλά και των παραγωγικών δυνάμεων της περιοχής. Το τουριστικό προϊόν πρέπει να γίνει πιο ουσιαστικό για το σύνολο των Περιφερειακών Ενοτήτων τηρουμένων πάντα των αναλογιών καθώς περιοχές όπως η Θάσος και η Σαμοθράκη δέχονται φυσιολογικά μεγαλύτερο όγκο επισκεπτών κατά τη θερινή περίοδο. Η Π-ΑΜΘ πρέπει να αποτελέσει τουριστικό προορισμό των κατοίκων των γύρω περιοχών εντός και εκτός Ελλάδας για όλους τους μήνες του χρόνου, γεγονός που προϋποθέτει συνεννόηση και από κοινού στόχευση ώστε να έχει επιτυχή έκβαση.

Έργα που αφορούν στην αντιπλημμυρική προστασία, έργα προστασίας του φυσικού μας πλούτου και περιβάλλοντος, ανάπτυξης βασικών υποδομών και εφαρμογών για την αξιοποίηση της γεωθερμίας σε αστικές, αγροτικές και βιομηχανικές περιοχές, παρεμβάσεις σεισμικής θωράκισης κτιρίων, αναβάθμισης δικτύων ύδρευσης, και αποχέτευσης, έργα ανάδειξης Μνημείων και Αρχαιολογικών χώρων, προβολής και βελτίωσης επισκεψιμότητας ιστορικών τόπων και εθνικών πάρκων, σχέδια βιώσιμης αστικής ανάπτυξης είναι κάποιοι από τους τομείς που η συνεργασία των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού θα ήταν ιδιαίτερα ωφέλιμη για την περιοχή αυτή καθ' αυτή αλλά και για τους πολίτες εντός της Π-ΑΜΘ.

1.5 Μέτρα και άξονες προτεραιότητας

Σε προηγούμενη ενότητα υπήρξε αναφορά στους τομείς που έχουν θέσει ως προτεραιότητα για την περίοδο διοικήσεως τους οι αιρετοί των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού με το συμπέρασμα που απορρέει να αναφέρεται στα πολλά κοινά σημεία στόχευσης των Δήμων μεταξύ αλλά και στη συσχέτιση που υπάρχει με αυτά της Περιφέρειας ΑΜΘ. Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει μια εκτενέστερη ανάλυση των αξόνων προτεραιότητας.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ

Άξονας Προτεραιότητας 1 - "Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας της Τοπικής Οικονομίας"

Αποτελεί βασικό άξονα παρέμβασης για την υλοποίηση της αναπτυξιακής στρατηγικής του ΠΕΠ ΑΜΘ 2014 – 2020, καθώς περιλαμβάνει παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας, η οποία είναι βασική προϋπόθεση για τη μακροπρόθεσμη και βιώσιμη βελτίωση κρίσιμων κοινωνικο-οικονομικών δεικτών. Συνδυάζει δε παρεμβάσεις επιχειρηματικότητας με παρεμβάσεις καινοτομίας και τεχνολογίας, ώστε να είναι εφικτή η εφαρμογή της στρατηγικής της «έξυπνης εξειδίκευσης», δηλαδή να επιτευχθεί ο «μετασχηματισμός» της τοπικής οικονομίας από βιομηχανικό πόλο χαμηλού κόστους σε βιομηχανικό πόλο έντασης γνώσης. Στο πλαίσιο αυτό, οι προγραμματιζόμενες δράσεις αποσκοπούν στο διπλασιασμό των επενδύσεων των επιχειρήσεων σε έρευνα και ανάπτυξη, στην αξιοποίηση ενδογενούς και εισαγόμενης γνώσης και στην αξιοποίηση νέων συλλογικοτήτων που θα απελευθερώσουν δημιουργικές δυνάμεις και θα ενδυναμώσουν τη βάση του δημιουργικού δυναμικού της. Η επίτευξη του φιλόδοξου στόχου του μετασχηματισμού της οικονομίας προϋποθέτει τόσο την ανασυγκρότηση όσο και τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού προτύπου, την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας, και την υποστήριξη με συμπληρωματικές δράσεις ΤΠΕ στο δημόσιο τομέα και με έμφαση στον πολιτισμό και τον τουρισμό.

Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από αυτό τον άξονα προτεραιότητας θα εμπίπτουν σε έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω 6 ειδικούς στόχους (Ε.Σ.):

Ε.Σ.1 Αύξηση των επιχειρηματικών επενδύσεων στην Έρευνα και Καινοτομία για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).

Ε.Σ.2 Ενίσχυση της συνεργατικής έρευνας μεταξύ ερευνητικών, ακαδημαϊκών φορέων και επιχειρήσεων στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).

Ε.Σ.3 Ενίσχυση της προσφοράς ψηφιακού περιεχομένου σε τομείς της Περιφερειακής Διοίκησης, του Πολιτισμού και του Τουρισμού.

Ε.Σ.4 Αύξηση των Νέων Επιχειρήσεων Εντάσεως Έρευνας και Τεχνολογίας (NEET) στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).

Ε.Σ.5 Αύξηση της αποδοτικότητας και της παραγωγικότητας των ΜΜΕ.

Ε.Σ.6 Αύξηση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ

Άξονας Προτεραιότητας 2 - "Βελτίωση της Ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως Τόπου Εγκατάστασης Επιχειρήσεων και Ατόμων" .

Αποτελεί το σημαντικότερο από άποψη χρηματοδοτικής βαρύτητας άξονα του προγράμματος ενώ λειτουργεί συμπληρωματικά και υποστηρικτικά προς τον ΑΠ 1 καθώς χρηματοδοτεί παρεμβάσεις που: βελτιώνουν την αποδοτικότητα υποδομών οι οποίες στηρίζουν την τοπική οικονομία, αυξάνουν την προστιθέμενη αξία σε ενισχυόμενες παραγωγικές δραστηριότητες μέσα από την καλύτερη αξιοποίηση υφιστάμενων πόρων, και αυξάνουν την ελκυστικότητα της ΠΑΜΘ ως τόπου εγκατάστασης ατόμων και επιχειρήσεων μέσα από τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Ο κύριος στόχος του είναι να συμβάλλει στη βιωσιμότητα του τοπικού παραγωγικού συστήματος μέσα από την επίτευξη «Διατηρήσιμης Ανάπτυξης» και απαιτεί τη συνδυασμένη παρέμβαση στους θεματικούς στόχους (ΘΣ) 4, 5, 6 και 7 της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Ο συνδυασμός των ανωτέρω ΘΣ σε κοινό άξονα προτεραιότητας επιδιώκει τόσο τη μείωση του διαχειριστικού κόστους όσο και την αύξηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων καθώς γίνεται δυνατή η υλοποίηση «ολοκληρωμένων παρεμβάσεων» είτε στο πλαίσιο ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων (ΟΧΕ), είτε σημειακών αλλά ολοκληρωμένων θεματικών παρεμβάσεων. Ιδιαίτερη σημασία έχει η ΟΧΕ Τουρισμού-Πολιτισμού η οποία στοχεύει στη δημιουργία «ολοκληρωμένων τουριστικών προορισμών» με ένα πλέγμα παρεμβάσεων σε σημαντικούς πόρους φυσικής ή/και πολιτιστικής κληρονομιάς, σε αστικά κέντρα και σε πόλους τουριστικής ανάπτυξης που δημιουργούν τουριστικά δίκτυα, συνδυαζόμενες με παρεμβάσεις προσβασιμότητας - είτε αυτές αφορούν τη διασύνδεση με τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα και τους δευτερεύοντες/τριτεύοντες κόμβους όπως π.χ. τα λιμάνια, είτε αυτές αφορούν την τοπική προσβασιμότητα - και παρεμβάσεις βελτίωσης χωρικού σχεδιασμού (θεσμοθετήσεις, αναπλάσεις, κ.α.) και Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.

Μέσω του άξονα προτεραιότητας επιδιώκεται: η ενίσχυση της προσπελασιμότητας και διασυνδεσιμότητας του μεταφορικού δικτύου και των συστημάτων μεταφοράς ενέργειας (π.χ.

φυσικού αερίου), η βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών μέσα από: - την ικανοποίηση των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων για τα στερεά απόβλητα, - την προστασία του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος, - την προστασία από πλημμύρες και φαινόμενα διάβρωσης, και η αξιοποίηση ΑΠΕ (όπως π.χ. η γεωθερμία) και η ενεργειακή εξοικονόμηση.

Πολλές όμως από τις υποδομές που κρίνονται απαραίτητες διακρίνονται από μεγάλο κόστος υλοποίησης. Για να επιτευχθεί ένα ικανοποιητικό επίπεδο αποτελεσμάτων είναι απαραίτητη και η συμβολή του αντίστοιχου τομεακού προγράμματος.

Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από αυτό τον άξονα προτεραιότητας θα εμπίπτουν σε έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω 11 ειδικούς στόχους (Ε.Σ.):

Ε.Σ.7 Αύξηση της χρήσης της γεωθερμίας για θερμικές εφαρμογές

Ε.Σ.8 Εξοικονόμηση ενέργειας σε δημόσιες υποδομές. Ε.Σ.9 Μείωση της επικινδυνότητας και των επιπτώσεων από φυσικούς κινδύνους και καταστροφές

Ε.Σ.10 Υποστήριξη της ολοκληρωμένης και βιώσιμης διαχείρισης απορριμμάτων στην ΠΑΜΘ.

Ε.Σ.11 Αποδοτική χρήση υδάτινων πόρων.

Ε.Σ.12 Ανάδειξη φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ε.Σ.13 Προστασία του οικολογικού αποθέματος.

Ε.Σ.14 Βελτίωση της ελκυστικότητας των αστικών κέντρων.

Ε.Σ.15 Βελτίωση της σύνδεσης της ΠΑΜΘ με τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών.

Ε.Σ.16 Βελτίωση της συνδεσιμότητας δυσπρόσιτων - νησιωτικών περιοχών για την αντιμετώπιση κοινωνικών - αναπτυξιακών προβλημάτων.

Ε.Σ.17 Αύξηση της διείσδυσης του φυσικού αερίου Προβλέπεται η κατασκευή δικτύων φυσικού αερίου μέσης και χαμηλής πίεσης.

Άξονας Προτεραιότητας 3 - " Υποδομές Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και Ενίσχυσης Κοινωνικής Συνοχής "

Ο άξονας προτεραιότητας 3 επιτελεί διττό ρόλο: αφενός λειτουργεί συμπληρωματικά και υποστηρικτικά προς τον ΑΠ 2 χρηματοδοτώντας παρεμβάσεις που βελτιώνουν την ποιότητα ζωής και επομένως αυξάνουν την ελκυστικότητα της ΠΑΜΘ ως τόπου εγκατάστασης ατόμων και επιχειρήσεων, και αφετέρου συμβάλλει στην «Ανάπτυξη Χωρίς Αποκλεισμούς» με τη συνδυασμένη παρέμβαση του ΕΤΠΑ σε δύο τομείς οι οποίοι επιδεικνύουν μεγάλη συσχέτιση με φαινόμενα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού: την υγεία και την εκπαίδευση.

Βασική επιδίωξη είναι να αυξηθεί η δυναμικότητα των συστημάτων υγείας και εκπαίδευσης να προσφέρουν υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, και να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητά τους στην παροχή υπηρεσιών, επιτρέποντας έτσι τη διεύρυνση της κάλυψης του πληθυσμού και ιδίως των ομάδων που χρήζουν ειδικής μέριμνας. Ειδικά στον τομέα της εκπαίδευσης, ο ΑΠ στοχεύει στην

καταπολέμηση του φαινομένου της σχολικής διαρροής - το οποίο έχει ιδιαίτερα ανησυχητικές διαστάσεις στην ΑΜΘ – με δύο τρόπους: με τη συμπλήρωση/βελτίωση των υποδομών εκπαίδευσης εκεί όπου παρατηρούνται σήμερα ανεπάρκειες, είτε λόγω πρόσφατης αύξησης της συμμετοχής του τοπικού πληθυσμού στην εκπαίδευση, είτε λόγω μετακινήσεων πληθυσμών, είτε λόγω παλαιότητας υποδομών, και με δράσεις που αντιμετωπίζουν απευθείας τη σχολική διαρροή.

Στον τομέα της υγείας, ο ΑΠ στοχεύει στην ενίσχυση του δημοσίου συστήματος παροχής υπηρεσιών υγείας το οποίο – λόγω της πρόσφατης «φτωχοποίησης» του πληθυσμού – δέχεται αυξημένες πιέσεις. Οι προγραμματιζόμενες παρεμβάσεις στοχεύουν τόσο στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας (όπως μέσα από σύγχρονους και ακριβέστερους διαγνωστικούς εξοπλισμούς), όσο και στη μείωση του κόστους παροχής υπηρεσιών ή/και στην αύξηση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας των δομών υγείας (όπως μέσα από τη χρήση ΤΠΕ και την κατάλληλη εκπαίδευση του προσωπικού σε αυτές).

Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από αυτό τον άξονα προτεραιότητας θα εμπίπτουν σε έναν από τους παρακάτω 2 ειδικούς στόχους (Ε.Σ.):

Ε.Σ.18 Βελτίωση / αναβάθμιση υποδομών υγείας και κοινωνικής φροντίδας.

Ε.Σ.19 Βελτίωση / αναβάθμιση υποδομών εκπαίδευσης

Άξονας Προτεραιότητας 4 - " Ανάπτυξη Ανθρώπινων Πόρων και Κοινωνική Συνοχή "

Ο τέταρτος ΑΠ συνδυάζει παρεμβάσεις για την ικανοποίηση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων κοινωνικών αναγκών στην ΠΑΜΘ. Ο κύριος στόχος του είναι να συμβάλλει στην «Ανάπτυξη Χωρίς Αποκλεισμούς» με δράσεις του ΕΚΤ και περιλαμβάνει τη συνδυασμένη παρέμβαση στους ΘΣ 8 και 9 της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Βασική στόχευση του ΑΠ είναι η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού με δύο τρόπους:

άμεσα, δηλ. αντιμετωπίζοντας τη φτώχεια, την ανεργία και την πρόσβαση στην εκπαίδευση, υγεία και άλλες κοινωνικές υπηρεσίες για τις ευπαθείς ομάδες πληθυσμού, και έμμεσα, δηλ. μέσα από την ενίσχυση των δύο άλλων αξόνων προτεραιότητας του προγράμματος και κυρίως συμβάλλοντας στον ΑΠ 1 μέσα από τις δράσεις του ΘΣ 8.

Για την ισόρροπη ανάπτυξη, σύμφωνα και με τον κανονισμό του ΕΚΤ, θα πρέπει ο ΑΠ 4, να περιλαμβάνει και δράσεις για την προώθηση της Απασχόλησης και της Δια Βίου Μάθησης, οι οποίες λείπουν σε μεγάλο βαθμό από το ΠΕΠ λόγω έλλειψης πόρων. Για το λόγο αυτό, και λόγω της γενικής δημοσιονομικής στενότητας, η δυνατότητα άντλησης πόρων από τομεακά προγράμματα ΕΚΤ.

Οι κύριες παρεμβάσεις για την απασχόληση (ΘΣ 8) θα υλοποιηθούν από το αντίστοιχο τομεακό πρόγραμμα, βάσει εθνικού σχεδιασμού. Οι προβλεπόμενες από το ΠΕΠ ΑΜΘ δράσεις του ΘΣ 8 στοχεύουν μόνο στη στήριξη της απασχόλησης σε σχέση με τους κλάδους προτεραιότητας της RIS3, σε σχέση με τις ΟΧΕ τουρισμού-πολιτισμού (που συνδέεται άμεσα με τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης, καθώς ο τουρισμός αποτελεί αναδυόμενο κλάδο), και τα σχέδια ΒΑΑ. Για την καλύτερη εφαρμογή των δράσεων του ΘΣ 8 του ΠΕΠ ΑΜΘ - και έως την πλήρη εφαρμογή του Συστήματος Διάγνωσης των αναγκών της Αγοράς Εργασίας σε Εθνικό επίπεδο - η Περιφέρεια προτίθεται να συστήσει ένα μηχανισμό για τη διάγνωση των αναγκών της περιφερειακής αγοράς εργασίας, προκειμένου με τρόπο λειτουργικό να επιτύχει τον συστηματικό και περιοδικό προσδιορισμό των ζητούμενων αναγκών σε δεξιότητες.

Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από αυτό τον άξονα προτεραιότητας θα εμπίπτουν σε έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω 6 ειδικούς στόχους (Ε.Σ.):

Ε.Σ.20 Υποστήριξη της απασχόλησης στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).

Ε.Σ.21 Υποστήριξη Τοπικών Πρωτοβουλιών Απασχόλησης (Τ.Π.Α.) στον Τουρισμό - Πολιτισμό και σε παρεμβάσεις ΒΑΑ.

Ε.Σ.22 Βελτίωση της πρόσβασης μειονεκτούντων ατόμων και περιθωριοποιημένων ομάδων στην αγορά εργασίας.

Ε.Σ.23 Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού μειονεκτούντων ατόμων και περιθωριοποιημένων ομάδων.

Ε.Σ.24 Βελτίωση της πρόσβασης ευάλωτων ομάδων πληθυσμού σε υπηρεσίες υγείας – πρόνοιας

Ε.Σ.25 Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων

ΔΗΜΟΙ

Άξονας 1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής

- Προστασία και εξυγίανση του φυσικού περιβάλλοντος
- Διαχείριση υδάτινων πόρων
- Προστασία και ανάδειξη περιοχών φυσικού κάλλους
- Ανάδειξη υφιστάμενων και δημιουργία νέων χώρων πρασίνου
- Βελτίωση ύδρευσης

- Βελτίωση αποχέτευσης και διαχείρισης λυμάτων
- Αξιοποίηση ΑΠΕ - εξοικονόμηση ενέργειας
- Καθαριότητα
- Διαχείριση αποβλήτων
- Ενίσχυση του θεσμού της Ανακύκλωσης και Ευαισθητοποίηση των κατοίκων
- Βελτίωση αστικού περιβάλλοντος - αναπλάσεις – αναβαθμίσεις
- Βελτίωση προσπελασιμότητας Δήμου (Μεταφορές - Συγκοινωνία)
- Λοιπές Τεχνικές Υποδομές - Δίκτυα
- Επικαιροποίηση και εφαρμογή χωροταξικού πολεοδομικού σχεδιασμού
- Πρόληψη κινδύνων - προστασία των κατοίκων από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές

Άξονας 2: Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός

- Πρόληψη και προαγωγή υγείας
- Κοινωνική Μέριμνα και Στήριξη Ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων
- Άρση Κοινωνικού Αποκλεισμού
- Βελτίωση υφιστάμενων και δημιουργία νέων υποδομών πολιτισμού
- Ενίσχυση πολιτιστικών συλλόγων και θεσμών
- Βελτίωση αθλητικών υποδομών
- Δημιουργία νέων αθλητικών υποδομών
- Βελτίωση εκπαιδευτικών υποδομών
- Δημιουργία νέων δομών εκπαίδευσης
- Προώθηση Δια Βίου Μάθησης

Άξονας 3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση

- Βελτίωση άρδευσης
- Έργα και δράσεις ενίσχυσης πρωτογενούς τομέα και στήριξης αγροτικού πληθυσμού
- Προβολή τουριστικών πόρων - προωθητικές ενέργειες
- Ανάδειξη μνημείων -ιστορικών τόπων
- Δημιουργία τουριστικών υποδομών
- Προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- Ενίσχυση της εμπορικής κίνησης
- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας
- Ενίσχυση της απασχόλησης

Άξονας 4: Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας του Δήμου

- Βελτίωση οργανωτικής δομής και χρήση σύγχρονων συστημάτων διοίκησης
- Ανάπτυξη και εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού
- Εισαγωγή τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών
- Ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο σε δημόσιους χώρους και σημαντικά κτίρια
- Βελτίωση υλικοτεχνικής υποδομής
- Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας
- Αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων
- Ανάπτυξη συνεργασιών Δήμου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Σημεία ταύτισης και Αποκλίσεις Επιχειρησιακών Α' και Β' βαθμού

Τα επιχειρησιακά προγράμματα είναι πολυετή προγράμματα που ισχύουν για όλη την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 και συνδέονται με τομείς ή/και συγκεκριμένες γεωγραφικές περιφέρειες σε διεθνές, εθνικό ή τοπικό επίπεδο. Το νέο ΕΣΠΑ 2014-2020 προβλέπει 7 τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα που αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα και 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε μία από τις 13 διοικητικές Περιφέρειες της χώρας, που περιλαμβάνουν δράσεις περιφερειακής εμβέλειας. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα των Περιφερειών αποτελεί εργαλείο για την άσκηση του αναπτυξιακού τους ρόλου (για το θεσμικό πλαίσιο έγινε αναφορά στο πρώτο κεφάλαιο).

Σκοπός των πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων είναι η προώθηση της Δημοτικής και της εσωτερικής ανάπτυξης του Δήμου, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις αναπτυξιακού σχεδιασμού σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και τις νέες αρμοδιότητες που ορίζει το Πρόγραμμα Καλλικράτης.

Τα επιχειρησιακά προγράμματα Α' και Β' βαθμού ΟΤΑ έχουν μια σειρά από κοινά χαρακτηριστικά, σύμφωνα με τα οποία οφείλουν να προγραμματίζουν τις δράσεις τους και τη λειτουργία τους. Αποτελούν ολοκληρωμένα προγράμματα ανάπτυξης και βελτίωσης της διοικητικής ικανότητας του ΟΤΑ, αποτελούν πενταετή προγράμματα δράσης των Οργανισμών και των Νομικών Προσώπων τους, είναι οργανικά στοιχείο της καθημερινής λειτουργίας και διοίκησης τους αλλά και μέρος του προγραμματικού τους κύκλου. Ακόμη, η κατάρτιση τους αφορά στα αιρετά όργανα, υπηρεσιακά στελέχη, τοπικούς φορείς και ομάδες δημοτών και τέλος η υλοποίηση τους εξειδικεύεται μέσω των ετήσιων προγραμμάτων δράσης όπου διατυπώνουν μετρήσιμους στόχους, η επίτευξη των οποίων παρακολουθείται μέσω της αξιοποίησης συστήματος δεικτών επίδοσης.

Πίνακας 2.1

Άξονες Προτεραιότητας Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

<u>Άξονας</u> <u>Προτεραιότητας 1 -</u> <u>"Βελτίωση της</u> <u>Ανταγωνιστικότητας</u> <u>της Τοπικής</u> <u>Οικονομίας"</u>	ΜΕΤΡΑ	ΣΤΟΧΟΙ
Ε.Σ. 1	Δράσεις επιχειρηματικών επενδύσεων σε εφαρμοσμένη έρευνα για το σχεδιασμό νέων προϊόντων, μέσω κουπονιών καινοτομίας και μέσα από συμπράξεις ομάδων επιχειρήσεων με ερευνητικούς φορείς για εφαρμοσμένη έρευνα κοινού ενδιαφέροντος. Όλες οι δράσεις θα αφορούν κατ' αποκλειστικότητα τους κλάδους RIS3.	Αύξηση των επιχειρηματικών επενδύσεων στην Έρευνα και Καινοτομία για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).
Ε.Σ. 2	Δράσεις δημόσιων ερευνητικών φορέων για την προώθηση των ερευνητικών τους αποτελεσμάτων, δράσεις μεταφοράς τεχνολογίας προς επιχειρήσεις, επιδεικτικά έργα από ερευνητικούς φορείς, ανάπτυξη κοινών δομών πειραματισμού μεταξύ ερευνητικών φορέων και επιχειρήσεων και επενδύσεις σε εταιρείες-τεχνοβλαστούς (spin-off).	Ενίσχυση της συνεργατικής έρευνας μεταξύ ερευνητικών, ακαδημαϊκών φορέων και επιχειρήσεων στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).
Ε.Σ. 4	Δημιουργία θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας, και η ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων έντασης γνώσης και καινοτομίας για την	Αύξηση των Νέων Επιχειρήσεων Εντάσεως Έρευνας και Τεχνολογίας (NEET) στους τομείς

	ίδρυση και αρχική λειτουργία τους.	προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).
Ε.Σ. 5	Ενίσχυση επιχειρήσεων για την εισαγωγή βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής και ενίσχυση επιχειρήσεων για την εισαγωγή διεργασιακών, οργανωτικών ή προωθητικών καινοτομιών, τη βελτίωση ενεργειακής απόδοσης και την αξιοποίηση των ΑΠΕ, της γεωθερμίας και της βιομάζας	Αύξηση της αποδοτικότητας και της παραγωγικότητας των ΜΜΕ
Ε.Σ. 6	Δημιουργία Δικτύων ή/και Συστάδων Καινοτομίας, σε επιλεγμένες αλυσίδες αξίας της RIS3 και δράσεις συνεργασίας των τομέων τουρισμού-πολιτισμού με κλάδους που επηρεάζουν άμεσα το τουριστικό προϊόν (εστίαση, μεταφορές, εμπόριο, μεταποίηση) με στόχο την ενίσχυση των τουριστικών δικτύων και των ολοκληρωμένων τουριστικών προορισμών.	Αύξηση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ
<u>Άξονας</u> <u>Προτεραιότητας 2 -</u> <u>"Βελτίωση της</u> <u>Ελκυστικότητας της</u> <u>Περιφέρειας ως</u> <u>Τόπου</u> <u>Εγκατάστασης</u> <u>Επιχειρήσεων και</u> <u>Ατόμων"</u>		

Ε.Σ. 7	Ανάπτυξη των βασικών αναγκαίων υποδομών για την αξιοποίηση της γεωθερμίας σε αστικές, αγροτικές και βιομηχανικές χρήσεις.	Αύξηση της χρήσης της γεωθερμίας για θερμικές εφαρμογές
Ε.Σ. 8	Παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης δημοσίων κτιρίων στην εκπαίδευση, την υγεία, και τη δημόσια διοίκηση και δευτερευόντως μέσα από παρεμβάσεις ενεργειακής εξοικονόμησης σε άλλες δημόσιες υποδομών (π.χ. δίκτυα φωτισμού σε δρόμους, πάρκα, πλατείες, κλπ) στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων.	Εξοικονόμηση ενέργειας σε δημόσιες υποδομές
Ε.Σ. 9	Έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, έργα αποκατάστασης / προστασίας από τη διάβρωση στην παράκτια ζώνη, έργα σεισμικής θωράκισης κατασκευών, και δράσεις πολιτικής προστασίας (εξοπλισμοί, συστήματα, κ.α.).	Μείωση της επικινδυνότητας και των επιπτώσεων από φυσικούς κινδύνους και καταστροφές
Ε.Σ. 10	Η υλοποίηση του ΠΕΣΔΑ ΑΜΘ θα υλοποιηθεί μόνο εν μέρει από το ΠΕΠ ΑΜΘ και θα περιλαμβάνει δράσεις ανακύκλωσης όπως προμήθεια εξοπλισμού προεπεξεργασίας στερεών αποβλήτων και κομποστοποίησης, προμήθεια απορριμματοφόρων, προμήθεια κάδων ανακύκλωσης, και προμήθεια εξοπλισμού λειτουργίας ΚΔΑΥ. Οι λοιπές απαιτούμενες δράσεις θα επιτευχθούν με παρεμβάσεις από το ΕΠ «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» 2014-2020.	Υποστήριξη της ολοκληρωμένης και βιώσιμης διαχείρισης απορριμμάτων στην ΠΑΜΘ

Ε.Σ. 11	Δράσεις αναβάθμισης δικτύων ύδρευσης για την αντιμετώπιση των διαρροών και δράσεις εξοικονόμησης ύδατος, κάποια έργα επεξεργασίας υγρών λυμάτων (ΕΕΛ) και δικτύων αποχέτευσης, και συστήματα παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων (συμπεριλαμβανομένων των υδάτων κολύμβησης), και της λειτουργίας των ΕΕΛ.	Αποδοτική χρήση υδάτινων πόρων
Ε.Σ. 12	Έργα προστασίας, αποκατάστασης και ανάδειξης Μνημείων, Αρχαιολογικών χώρων και στοιχείων της παραδοσιακής πολιτιστικής κληρονομιάς, έργα ανάδειξης, προβολής, και βελτίωσης της επισκεψιμότητας ιστορικών τόπων, εθνικών πάρκων, τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλους, και άλλων αξιόλογων περιοχών, και δράσεις αναβάθμισης αστικών συνόλων και παραδοσιακών οικισμών.	Ανάδειξη φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
Ε.Σ. 13	Σύνταξη και εφαρμογή σχεδίων διαχείρισης σε περιοχές του δικτύου Natura 2000, δράσεις ερμηνείας περιβάλλοντος και διαχείρισης / προσέλευσης επισκεπτών σε προστατευόμενες περιοχές, έργα πράσινων υποδομών και οικολογικών διαδρόμων και δράσεις ενίσχυσης της προσαρμοστικότητας των οικοσυστημάτων στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.	Προστασία του οικολογικού αποθέματος
Ε.Σ. 14	Υλοποίηση Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για την αντιμετώπιση	Βελτίωση της ελκυστικότητας των αστικών κέντρων

	πολλαπλών προκλήσεων σε αστικές περιοχές και η εκπόνηση Τοπικών και Ειδικών Χωρικών σχεδίων για την αντιμετώπιση προβλημάτων συγκρούσεων γης στον αστικό ή εξωαστικό χώρο.	
Ε.Σ. 15	Κατασκευή / αναβάθμιση κάθετων αξόνων Εγνατίας Οδού και τη δημιουργία κόμβων διασυνδεδεμένων πολυτροπικών μεταφορών.	Βελτίωση της σύνδεσης της ΠΑΜΘ με τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών
Ε.Σ. 16	Διασύνδεση του οδικού δικτύου με χώρους οικονομικού, πολιτιστικού και τουριστικού ενδιαφέροντος και με άλλες υποδομές μεταφορών, και μέσα από τη βελτίωση των χαρακτηριστικών του οδικού δικτύου με έμφαση σε ορεινές & νησιωτικές περιοχές. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι παρεμβάσεις να αποτελούν είτε μέρος μια ολοκληρωμένης τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής (π.χ. ΟΧΕ) είτε μέρος μιας σημειακής ολοκληρωμένης παρέμβασης που αποτελείται από πλέγμα συμπληρωματικών έργων/δράσεων εκ των οποίων τα έργα οδικού δικτύου είναι ένα μόνο τμήμα.	Βελτίωση της συνδεσιμότητας δυσπρόσιτων - νησιωτικών περιοχών για την αντιμετώπιση κοινωνικών - αναπτυξιακών προβλημάτων
Ε.Σ. 17	Κατασκευή δικτύων φυσικού αερίου μέσης και χαμηλής πίεσης	Αύξηση της διείσδυσης του φυσικού αερίου
<u>Άξονας</u> <u>Προτεραιότητας 3 -</u> <u>" Υποδομές</u> <u>Ανάπτυξης</u> <u>Ανθρώπινου</u>		

<u>Δυναμικού και Ενίσχυσης Κοινωνικής Συνοχής "</u>		
Ε.Σ. 18	Ανάπτυξη νέων ή την αναβάθμιση υφισταμένων υποδομών Υγείας, και υποδομών Κοινωνικής Φροντίδας και μέσα από την εξειδικευμένη εκπαίδευση λειτουργών υγείας/κοινωνικής φροντίδας στις νέες δομές και νέους εξοπλισμούς.	Βελτίωση / αναβάθμιση υποδομών υγείας και κοινωνικής φροντίδας
Ε.Σ. 19	ανάπτυξη νέων ή την αναβάθμιση υφισταμένων υποδομών εκπαίδευσης, και δράσεις για τον περιορισμό της σχολικής διαρροής (πχ ενημέρωση, συμβουλευτική, αντιμετώπιση προβλημάτων που αφορούν στη μετακίνηση μαθητών ευπαθών ομάδων.	Βελτίωση / αναβάθμιση υποδομών εκπαίδευσης
<u>Άξονας Προτεραιότητας 4 - " Ανάπτυξη Ανθρώπινων Πόρων και Κοινωνική Συνοχή "</u>		
Ε.Σ. 20	Ολοκληρωμένες Δράσεις προώθησης της απασχόλησης κατ' αποκλειστικότητα σε τομείς της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης.	Υποστήριξη της απασχόλησης στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3)
Ε.Σ. 21	Ολοκληρωμένες Δράσεις προώθησης της απασχόλησης στις ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ) τουρισμού-πολιτισμού και στα σχέδια ΒΑΑ.	Υποστήριξη Τοπικών Πρωτοβουλιών Απασχόλησης (Τ.Π.Α.) στον Τουρισμό - Πολιτισμό και σε παρεμβάσεις ΒΑΑ

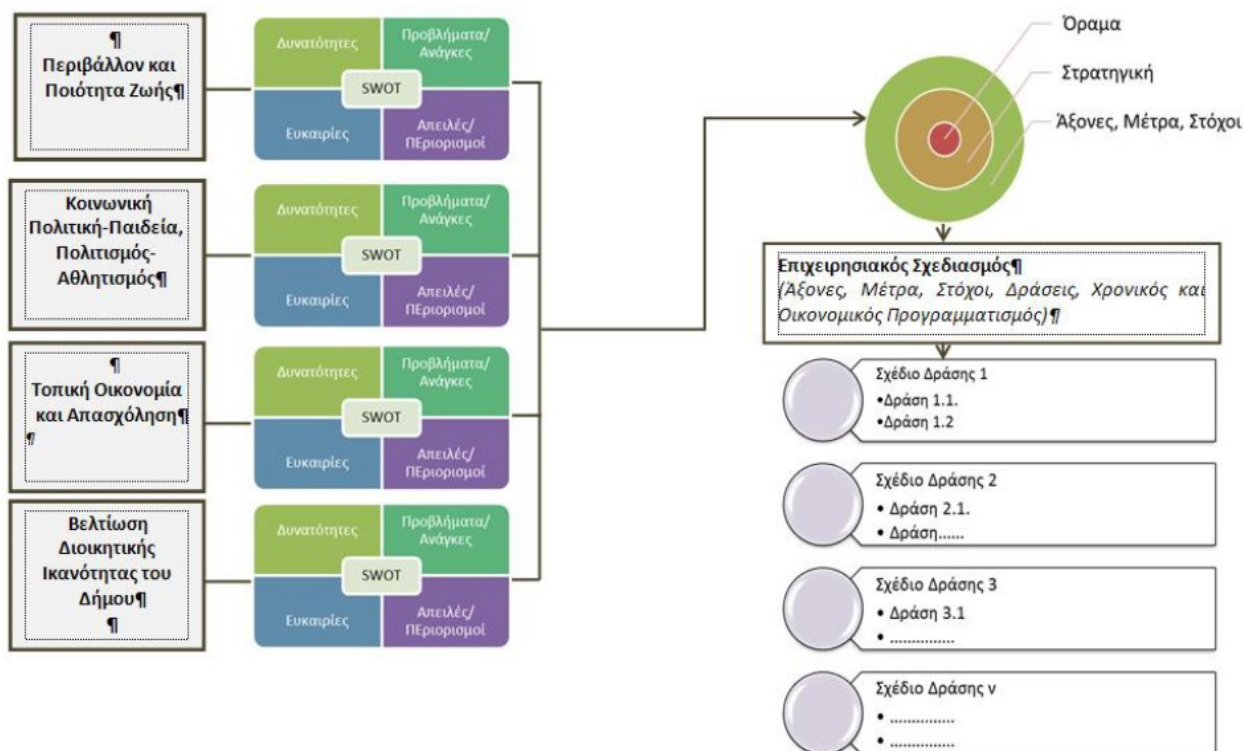
Ε.Σ. 22	<p>Δράσεις επαγγελματικού προσανατολισμού και επαναπροσανατολισμού, προώθησης στην απασχόληση, στοχευμένα προγράμματα επιμόρφωσης / κατάρτισης και παροχή υπηρεσιών φροντίδας παιδιών. Για την καλύτερη υλοποίηση των παραπάνω δράσεων θα λειτουργήσουν One – Stop Shops σε επιλεγμένες ευπαθείς ομάδες με διευρυμένες υπηρεσίες ενίσχυσης της επαγγελματικής αποκατάστασης.</p>	<p>Βελτίωση της πρόσβασης μειονεκτούντων ατόμων και περιθωριοποιημένων ομάδων στην αγορά εργασίας</p>
Ε.Σ. 23	<p>Δράσεις ανάπτυξης / αναβάθμιση κοινωνικών δομών (όπως κέντρα ημέρας, κινητές μονάδες, κέντρα ευπαθών ομάδων, γραφεία διαμεσολάβησης, δημιουργική απασχόληση παιδιών, ενισχυτική διδασκαλία, κ.α.), η δημιουργία ανοιχτής δομής για μετανάστες, και η ανάπτυξη δικτύου Αλληλεγγύης για το συντονισμό και την αξιολόγηση των δράσεων των δομών καταπολέμησης της φτώχειας. Ειδικά για την ένταξη των μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θα υλοποιηθούν δράσεις εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης</p>	<p>Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού μειονεκτούντων ατόμων και περιθωριοποιημένων ομάδων</p>
Ε.Σ. 24	<p>Δράσεις προαγωγής της γενικής υγείας των ομάδων στόχου (όπως προληπτική ιατρική και διαχείριση χρόνιων παθήσεων), παρεμβάσεις πρόληψης/διαχείρισης έναντι παραγόντων κινδύνου για τη δημόσια υγεία (όπως επιδημιολογική προστασία,</p>	<p>Βελτίωση της πρόσβασης ευάλωτων ομάδων πληθυσμού σε υπηρεσίες υγείας – πρόνοιας</p>

	δράσεις δημόσιας υγείας στους τομείς παιδείας, εργασίας, μεταναστών, ειδικών ομάδων πληθυσμού, ευπαθών ομάδων πληθυσμού, κ.α.). Συμπληρωματικά, η υλοποίηση νέων μοντέλων παροχής υπηρεσιών υγείας – κοινωνικής φροντίδας (π.χ. ΠΕΔΥ Δήμων) και η εκπαίδευση λειτουργών υγείας θα συμβάλλουν προς την κατεύθυνση της δημιουργίας βελτιωμένων μοντέλων προσφερόμενων υπηρεσιών.	
Ε.Σ. 25	Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης στην Κοινωνική Οικονομία που θα περιλαμβάνουν ολοκληρωμένες δράσεις για τη δημιουργία και τη στήριξη της λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων κάθε μορφής.	Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι δράσεις που χαρακτηρίζονται στο σύνολό τους ως υψηλής αναπτυξιακής προτεραιότητας χρηματοδοτούνται (οι τρεις πρώτοι) από το Εθνικό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από κονδύλια εθνικής συμμετοχής. Στον άξονα 2 μέρος των αναγκαίων παρεμβάσεων που εξυπηρετούν τη Στρατηγική του τομέα Μεταφορών χρηματοδοτούνται από το τομεακό ΥΜΠΕΡΑΑ. Ο άξονας 4 χρηματοδοτείται και από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Επίσης είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι αποτελούν παρεμβάσεις που είναι συνυφασμένες με την στρατηγική «Ευρώπη 2020».

Διάγραμμα 2.1

Μεθοδολογικό πλαίσιο για την κατάρτιση του επιχειρησιακού προγράμματος

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Ξάνθης, Β' φάση

Πίνακας 2.2

Άξονες προτεραιότητας Δήμου Αλεξανδρούπολης

<u>Άξονας 1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής</u>	ΜΕΤΡΑ - ΣΤΟΧΟΙ
	<p>Αειφορική διαχείριση προστατευόμενων περιοχών</p> <p>Εκπόνηση υδρογεωλογικής μελέτης για το σύνολο του Δήμου</p> <p>Αξιοποίηση ΑΠΕ - Εκμετάλλευση γεωθερμικού πεδίου Αρίστηνου</p> <p>Επέκταση υποδομών και δικτύων ύδρευσης,</p>

	<p>αποχέτευσης, ομβρίων, βιολογικών καθαρισμών</p> <p>Κατασκευή και Λειτουργία δομών διαχείρισης απορριμμάτων</p> <p>Αξιοποίηση παραλιακής ζώνης και προστασία από τη διάβρωση</p> <p>Διεκδίκηση Παραχώρησης Χερσαίας Ζώνης Λιμένα</p> <p>Ανάπλαση του ιστορικού – εμπορικού κέντρου της πόλης</p> <p>Ολοκλήρωση κυκλοφοριακής μελέτης</p> <p>Ολοκλήρωση κατασκευής Περιφερειακού Δρόμου</p> <p>Αναβάθμιση υφιστάμενου εσωτερικού οδικού δικτύου</p> <p>Ολοκλήρωση σύνταξης ΓΠΣ για το σύνολο του Δήμου</p>
<p><u>Άξονας 2: Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός</u></p>	
	<p>Κοινωνική και εργασιακή ένταξη ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων (Συμβουλευτική, στήριξη ΚΟΙΝΣΕΠ, συμμετοχή σε αναπτυξιακές συμπράξεις κλπ)</p> <p>Ενίσχυση δικτύου εθελοντών</p> <p>Συντήρηση και αναβάθμιση υπαρχόντων αθλητικών εγκαταστάσεων</p> <p>Δημιουργία νέου Κλειστού Γυμναστηρίου</p> <p>Δημιουργία θερμοκοιτίδων καινοτόμων επιχειρήσεων σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο και το</p>

	<p>Επιμελητήριο</p> <p>Συντήρηση σχολικών κτιρίων, παιδικών σταθμών και βρεφονηπιακών σταθμών</p> <p>Κατασκευή νέου σχολικού συγκροτήματος στο χώρο του Οικοπάρκου Αλτιναλμάζη</p> <p>Λειτουργία Πειραματικού και Μουσικού Γυμνασίου</p> <p>Ενίσχυση και επέκταση δράσεων του Κέντρου Δια Βίου Μάθησης Δήμου Αλεξανδρούπολης</p>
<p><u>Άξονας 3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση</u></p>	
	<p>Βελτίωση αρδευτικού συστήματος</p> <p>Χρήση γεωθερμίας για γεωργικές εφαρμογές</p> <p>Λειτουργία προγραμμάτων συμβουλευτικής και τεχνικής στήριξης αγροτών</p> <p>Δημιουργία Σφαγείου στις Φέρες</p> <p>Δημιουργία ανταγωνιστικής ταυτότητας της πόλης (city branding)</p> <p>Προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού (συνεδριακού, αθλητικού, θρησκευτικού, θεραπευτικού)</p> <p>Ανάδειξη και αξιοποίηση του Χαμάμ και της Χάνας στην Τραϊανούπολη και βελτίωση υποδομών ξενοδοχειακής εγκατάστασης</p> <p>Εξυγίανση ΒΙ.ΠΕ και ΒΙΟ.ΠΑ.</p> <p>Χωροθέτηση Κτηνοτροφικών Πάρκων</p>

	<p>Κατάρτιση Ολοκληρωμένου Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης με στόχο την ενίσχυση της επισκεψιμότητας και της εμπορικής και τουριστικής δραστηριότητας στο ιστορικό – εμπορικό κέντρο της Αλεξανδρούπολης</p> <p>Υλοποίηση του Ανοικτού Κέντρου Εμπορίου, σε συνεργασία με τον Εμπορικό Σύλλογο Αλεξανδρούπολης</p> <p>Έναρξη διαδικασίας δημιουργίας Διαμετακομιστικού Κέντρου στην ιδιοκτησία των 486 στρεμμάτων ανάμεσα στο αεροδρόμιο και το λιμάνι</p>
<p><u>Άξονας 4: Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας του Δήμου</u></p>	
	<p>Τροποποίηση Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας</p> <p>Ενέργειες Προετοιμασίας και ωρίμανσης έργων του Επιχειρησιακού Προγράμματος</p> <p>Εφαρμογή Συστήματος Διοικητικής Απόδοσης στο σύνολο του Δήμου</p> <p>Συμμετοχή του προσωπικού σε προγράμματα επιμόρφωσης</p> <p>Ανανέωση μηχανογραφικού εξοπλισμού</p> <p>Εφαρμογή σύγχρονων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας για τη διευκόλυνση της εσωτερικής λειτουργίας του Δήμου και την εξυπηρέτηση του πολίτη</p> <p>Ενεργειακή αναβάθμιση Δημοτικών κτιρίων</p> <p>Αξιοποίηση Δημοτικής Περιουσίας</p>

Πίνακας 2.3

Αξονες προτεραιότητας Δήμου Κομοτηνής

<u>Άξονας 1: Εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών του Καλλικρατικού Δήμου Κομοτηνής</u>	ΜΕΤΡΑ -ΣΤΟΧΟΙ
	Οργάνωση του Καλλικρατικού Δήμου Κομοτηνής – διάρθρωση των υπηρεσιών
	Αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών από το στελεχιακό δυναμικό του Δήμου μέσω εκπαιδεύσεων και καταρτίσεων – αναβάθμιση και εφαρμογή του ISO και της διαχειριστικής επάρκειας
	Αναβάθμιση υλικοτεχνικής υποδομής και νέων υποδομών των υπηρεσιών του Δήμου
	Ηλεκτρονική διακυβέρνηση
	Διευκόλυνση της προσβασιμότητας των υπηρεσιών στους πολίτες
	Συμπαραστάτης του Δημότη
	Ενίσχυση της αποκέντρωσης και συμμετοχή των δημοτικών διαμερισμάτων στις διαδικασίες
	Ενίσχυση των οικονομικών πολιτικών και διαδικασιών του Δήμου με σκοπό την διαφάνεια, εξυγίανση και αυτοτέλειά του
	Αναβάθμιση και υποστήριξη των διαδικασιών διαβούλευσης και διαλόγου με τους πολίτες
<u>Άξονας 2 : Πόλη της Ισότητας</u>	
	Αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας
	Υλοποίηση πολιτικών κοινωνικής πρόνοιας
	Υποστήριξη των υπηρεσιών παιδείας
	Ενίσχυση της Δια Βίου μάθησης

	Υποστήριξη των δράσεων νέας γενιάς
	Υποστήριξη του εθελοντισμού
	Ανάπτυξη δράσεων πολιτισμού
	Πολιτικές στήριξης ατόμων με αναπηρία
	Αναβάθμιση αθλητικών εγκαταστάσεων και δράσεων ενίσχυσης του αθλητισμού
	Αντιμετώπιση φαινομένων κοινωνικής παθογένειας
<u>Άξονας 3: Βιώσιμη Ανάπτυξη και Οικολογία</u>	
	Αναβάθμιση των υποδομών και υπηρεσιών καθαριότητας και ενίσχυση του συστήματος ανακύκλωσης σε όλο τον Καλλικρατικό Δήμο και ενίσχυση της οικολογικής και περιβαλλοντικής συνείδησης
	Αναβάθμιση φυσικού περιβάλλοντος και Ενίσχυση και προστασία του πρασίνου
	Διαρκής ετοιμότητα αντιμετώπισης εκτάκτων φαινομένων και πολιτική προστασία
	Παροχή υπηρεσιών υποδομών και διαχείρισης δομημένου περιβάλλοντος
	Αναβάθμιση οδικού δικτύου
	Πολιτικές εξοικονόμησης ενέργειας
	Παροχή υπηρεσιών ύδρευσης και εγγείων βελτιώσεων
	Έργα συντήρησης, υποδομής και υποστήριξης οικισμών
	Βιώσιμη αστική κινητικότητα
	Εφαρμογή του γενικού πολεοδομικού σχεδίου και σχεδίου πόλεως
<u>Άξονας 4: Τοπική Οικονομική Ανάπτυξη</u>	
	Δράσεις ενίσχυσης της απασχόλησης των πολιτών και καταπολέμησης της ανεργίας
	Προβολή και Δικτύωση του Δήμου με στόχο την Τουριστική Ανάπτυξη

	Ενίσχυση της τοπικής οικονομίας
	Αγροτική & κτηνοτροφική ανάπτυξη
	Ανάπτυξη αλιευτικών & υδρογεωλογικών δραστηριοτήτων
	Οργάνωση υπηρεσιών αδειοδοτήσεων & ρύθμισης εμπορικών δραστηριοτήτων

Πίνακας 2.4:

Άξονες προτεραιότητας Δήμου Ξάνθης

<u>Άξονας 1: Περιβάλλον και ποιότητα ζωής</u>	
	<p>Βελτίωση, προστασία και αποκατάσταση φυσικού περιβάλλοντος</p> <p>Διαμόρφωση περιβαλλοντικής συνείδησης</p> <p>Οικιστική και πολεοδομική ανάπτυξη</p> <p>Μεταφορική υποδομή – κυκλοφοριακό ζήτημα</p> <p>Υποδομές δικτύων</p> <p>Διαχείριση στερεών αποβλήτων και καθαριότητα Δήμου</p> <p>Ασφάλεια και πολιτική προστασία</p> <p>Ανάπτυξη ΤΠΕ</p>
<u>Άξονας 2: Κοινωνική πολιτική , παιδεία, πολιτισμός, αθλητισμός</u>	
	<p>Υγεία και κοινωνική πρόνοια – προώθηση εθελοντισμού –στήριξη ευπαθών ομάδων</p> <p>Αναβάθμιση κτιριακών υποδομών εκπαίδευσης</p>

	<p>Δράσεις για τη Νέα Γενιά</p> <p>Συνεργασίες με αθλητικούς φορείς και οργανώσεις</p> <p>Κατασκευή νέων και αξιοποίηση υφιστάμενων αθλητικών εγκαταστάσεων</p> <p>Αξιοποίηση διατηρητέων κτιρίων της πόλης για πολιτιστική χρήση</p> <p>Δια βίου μάθηση</p> <p>Προώθηση και αύξηση εκδηλώσεων τοπικής εμβέλειας</p> <p>Τουριστική ανάπτυξη</p>
<u>Άξονας 3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση</u>	
	<p>Ενίσχυση , υποστήριξη και εκσυγχρονισμός αγροτικής και ζωικής παραγωγής</p> <p>Πλαίσιο συνεργασίας με επιχειρήσεις και φορείς</p> <p>Ενίσχυση πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση της ανεργίας</p> <p>Αξιοποίηση ακαδημαϊκού και ερευνητικού δυναμικού της περιοχής</p>
<u>Άξονας 4: Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας του Δήμου</u>	
	<p>Βελτίωση λειτουργίας υπηρεσιών του Δήμου και των Νομικών του Προσώπων</p> <p>Βελτίωση και συντήρηση υφιστάμενης υλικοτεχνικής υποδομής</p>

	Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας Συντήρηση υφιστάμενων εγκαταστάσεων και ανέγερση νέων
--	---

Πίνακας 2.5

Άξονες προτεραιότητας Δήμου Καβάλας

<u>Άξονας 1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής</u>	
	<p>Προστασία, αξιοποίηση και ανάδειξη του αστικού και περιαστικού φυσικού περιβάλλοντος</p> <p>Προστασία και διαχείριση των αδέσποτων ζώων</p> <p>Προστασία, αξιοποίηση και ανάδειξη της Παλαιάς Πόλης στη χερσόνησο της Παναγίας</p> <p>Προστασία, αξιοποίηση και ανάδειξη της ευρύτερης περιοχής του αρχαιολογικού χώρου των Φιλίππων</p> <p>Προστασία, αξιοποίηση και ανάδειξη των Καπναποθηκών</p> <p>Συντήρηση, αναβάθμιση και επέκταση υποδομών, δικτύων και υπηρεσιών ύδρευσης & διαχείρισης υδάτινων πόρων</p> <p>Αναβάθμιση, επέκταση και διασφάλιση της προσβασιμότητας πεζών και αμαξιδίων ΑμεΑ σε όλους τους χώρους & προώθηση των βιώσιμων και μαζικών μέσων μεταφοράς</p> <p>Βελτίωση του επιπέδου καθαριότητας του δημόσιου</p>

	<p>χώρου και σχετική ευαισθητοποίηση/ενημέρωση των πολιτών</p> <p>Αντιμετώπιση του πλημμυρικού φαινομένου στα τενάγη των Φιλίππων</p>
<p><u>Άξονας 2: Υγεία & Κοινωνική Μέριμνα - Παιδεία & Νέα Γενιά - Πολιτισμός - Αθλητισμός</u></p>	
	<p>Αναβάθμιση υποδομών και υπηρεσιών Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας</p> <p>Παροχή υπηρεσιών Δια Βίου Μάθησης</p> <p>Συντήρηση, αναβάθμιση και ανάδειξη των υποδομών και υπηρεσιών της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καβάλας</p> <p>Ενίσχυση των ενεργειών αναβάθμισης του ΤΕΙ ΑΜΘ</p> <p>Δημιουργία, συντήρηση, αναβάθμιση και ανάδειξη των ιστορικών και πολιτιστικών πόρων (υποδομές)</p> <p>Δημιουργία, συντήρηση, αναβάθμιση και ανάδειξη των αθλητικών υποδομών</p> <p>Αναβάθμιση των πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων και γεγονότων</p>
<p><u>Άξονας 3: Τοπική Οικονομία – Ανάπτυξη - Απασχόληση</u></p>	
	<p>Ενίσχυση και εκσυγχρονισμός της αγροτικής και ζωικής παραγωγής (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία & υδατοκαλλιέργειες)</p> <p>Ενίσχυση των κλάδων του δευτερογενούς τομέα</p> <p>Ενίσχυση και εκσυγχρονισμός του κλάδου του</p>

	<p>τουρισμού</p> <p>Ενίσχυση και εκσυγχρονισμός των λοιπών κλάδων του τριτογενούς τομέα παραγωγής (εμπόριο, υπηρεσίες)</p> <p>Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας, της Απασχόλησης και της Ανάπτυξης & αξιοποίηση της ΕΤΑΚ</p>
<u>Άξονας 4 : Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας και της οικονομικής κατάστασης του Δήμου ως οργανισμού</u>	
	<p>Διαχείριση, κατάρτιση και επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού & βελτίωση του εργασιακού πλαισίου (εργασιακό περιβάλλον, κουλτούρα συνεργασίας & εξυπηρέτησης, κτλ.)</p> <p>Βελτίωση, επέκταση και προώθηση της ηλεκτρονικής & συμμετοχικής διακυβέρνησης, των ψηφιακών και διαδικτυακών υπηρεσιών και ενίσχυση της διαφάνειας</p> <p>Διεύρυνση και αναβάθμιση της εξωστρέφειας του Δήμου, της διασύνδεσής του με τους φορείς της τετραπλής έλικας (δημόσιοι φορείς διοίκησης, ακαδημαϊκοί/ερευνητικοί, επιχειρηματικοί, κοινωνία των πολιτών) και βελτίωση της δημόσιας εικόνας του</p> <p>Αξιοποίηση της Δημοτικής, Δημόσιας και Ιδιωτικής Περιουσίας</p>

Πίνακας 2.6

Άξονες προτεραιότητας Δήμου Δράμας

<i>Άξονας 1: Περιβάλλον και ποιότητα ζωής</i>	
	<p>Αναβάθμιση υποβαθμισμένων περιοχών Δήμου από την συνεχιζόμενη λειτουργία των ΧΑΔΑ.</p> <p>Ευαισθητοποίηση πολιτών σε περιβαλλοντικά θέματα και αύξηση ποσοστού και όγκου των ανακυκλούμενων οικιακών και δημοτικών απορριμμάτων – αποβλήτων.</p> <p>Ανάπτυξη οργανωμένου δικτύου παρακολούθησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης.</p> <p>Αναβάθμιση αστικών περιοχών</p> <p>Ενίσχυση και περαιτέρω οργάνωση της εθελοντικής πρωτοβουλίας προς την κατεύθυνση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος που πρέπει να ενισχυθεί και να οργανωθεί περαιτέρω.</p> <p>Εξασφάλιση υποδομών και κοινωνικών εξυπηρετήσεων στις περιοχές επεκτάσεων.</p> <p>Αξιοποίηση μη πόσιμου νερού για άρδευση πρασίνου</p> <p>Σύνταξη ολοκληρωμένου χωροταξικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού.</p> <p>Διανοίξεις και συντηρήσεις οδών και χώρων στάθμευσης.</p> <p>Δημιουργία ολοκληρωμένου δικτύου ποδηλατοδρόμων και κατασκευή θεσμοθετημένων πεζοδρόμων.</p> <p>Αισθητική, οικολογική, ενεργειακή βελτίωση και αναβάθμιση του φωτισμού στο σύνολο του Δήμου – υπογειοποίηση δικτύου ΔΕΔΔΗΕ.</p>

	Εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης ολοκληρωμένων συστημάτων έξυπνων πόλεων (smart cities).
<u>Άξονας 2: Κοινωνική πολιτική , παιδεία, πολιτισμός, αθλητισμός</u>	
	<p>Αντιμετώπιση των ιδιαίτερων προβλημάτων που βιώνουν οι ειδικές ομάδες πληθυσμού στους τομείς της απασχόλησης, πρόνοιας, υγείας, κοινωνικής ένταξης (π.χ. παλιννοστούντες, Ρομά).</p> <p>Ανάπτυξη διαδικασιών καταγραφής (δυνητικά) ομάδων στόχου για ένδεια, στέγη, περίθαλψη, παραβατικότητα.</p> <p>Σύνδεση της επιμόρφωσης με την απασχόληση και την επαγγελματική δράση.</p> <p>Συνεργασία με τις σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που λειτουργούν στον τόπο μας και η αμφίδρομη ενημέρωση σε θέματα παιδείας – νεολαίας</p> <p>Αξιοποίηση των αθλητικών υποδομών για αθλητικό Τουρισμό και προσέλκυση επισκεπτών στο Δήμο Δράμας.</p> <p>Στοχευμένη αναβάθμιση και επέκταση χρονικά στους θεσμούς: Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους, Διεθνές Φεστιβάλ παραδοσιακών χορών Ξηροποτάμου, Φεστιβάλ Γαλλικού Κινηματογράφου, Ελευθέρια της πόλης, Ονειρούπολη Δράμας καθώς και στις εν γένει πολιτιστικές δραστηριότητες</p> <p>Ανάδειξη πολιτιστικής ταυτότητας της Δράμας.</p> <p>Ανάδειξη του νέου Πολιτιστικού Κέντρου (παλιό Δημαρχείο) σε σημείο προώθησης του πολιτιστικού</p>

	<p>προϊόντος.</p> <p>Δημιουργία ευκαιριών σε όλο τον ενήλικο πληθυσμό για συστηματική και διαρκή επιμόρφωση και για προσωπική και ομαδική ανάπτυξη.</p> <p>Αξιοποίηση πολλαπλών μορφών τουρισμού, όπως αγροτουρισμός, ιατρικός τουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός, αθλητικός τουρισμός κ.λ.π., αξιοποιώντας τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής μας.</p>
<u>Άξονας 3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση</u>	
	<p>Προσλήψεις για πρακτική άσκηση φοιτητών ΑΕΙ-ΤΕΙ –μαθητών ΕΠΑΣ.</p> <p>Αξιοποίηση των σχολών του Τ.Ε.Ι. ,του ακαδημαϊκού, ερευνητικού και του επιστημονικού δυναμικού της πόλης για την τοπική ανάπτυξη και τη χρήση καινοτομιών σε όλο το φάσμα των λειτουργιών του Δήμου και επιμόρφωση - απόκτηση εξειδίκευσης για διαδικασίες και πρακτικές συνεργασίας.</p> <p>Δημιουργία μηχανισμών υποστήριξης επιχειρηματικής και αναπτυξιακής δραστηριότητας</p> <p>Ενίσχυση Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας</p> <p>Προώθηση εναλλακτικής - βιολογικής γεωργίας στοχευμένων προϊόντων.</p>
<u>Άξονας 4: Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας του Δήμου</u>	
	Ανίχνευση εκπαιδευτικών αναγκών του προσωπικού

	<p>ανάλογα με τις απαιτήσεις και τις ιδιαιτερότητες κάθε τομέα εργασίας- απασχόλησης και συνεχής επιμόρφωση του προσωπικού (και των αιρετών) και η διάχυση της γνώσης στο σύνολο των δυνητικά ωφελουμένων υπαλλήλων.</p> <p>Ολοκλήρωση των συνεχιζόμενων και υλοποίησης νέων έργων τεχνικών, οικονομικών και κοινωνικών υποδομών.</p> <p>Εκπόνηση πρωτογενών ερευνών για την καταγραφή αναγκών και ιεράρχηση προτεραιοτήτων στους τομείς: Παιδείας, Κοινωνικό, Πολιτισμού και Αθλητισμού</p> <p>Αξιοποίηση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) για την βελτιστοποίηση της λειτουργίας και της αποδοτικότητας των υπηρεσιών</p> <p>Δημιουργία νέων κτιριακών δομών</p> <p>Αξιοποίηση της δημοτικής ακίνητης περιουσίας</p> <p>Εξορθολογισμός λειτουργικών δαπανών.</p> <p>Λειτουργία οργανωμένης μηχανογραφημένης αποθήκης υλικών και κοστολόγησης των υπηρεσιών.</p>
--	--

Βαθμοί Προτεραιότητας Δράσεων

Στον πρώτο άξονα και στις δράσεις που αφορούν το φυσικό περιβάλλον, οι παρεμβάσεις χαρακτηρίζονται ως δεύτερης προτεραιότητας (χρηματοδότηση από ΠΕΠ), ενώ αυτές που σχετίζονται με την ποιότητα ζωής των πολιτών χαρακτηρίζονται ως πρώτης προτεραιότητας και έχουν εξασφαλισμένη χρηματοδότηση. Οι δράσεις του δεύτερου άξονα που αφορούν την υγεία, την κοινωνική πρόνοια και την παιδεία είναι πρώτου βαθμού ενώ όσες έχουν να κάνουν με τον αθλητισμό, τον πολιτισμό και τον τουρισμό και τη δια βίου μάθηση δεύτερου βαθμού. Στον τρίτο

άξονα υπάρχουν δράσεις που αφορούν την απασχόληση, την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία όντας έργα δεύτερης προτεραιότητας (με ελάχιστες εξαιρέσεις όπως λ.χ. η κοινωνική επιχειρηματικότητα. Τέλος, στον τέταρτο άξονα που αφορά ως επί των πλείστων τη διοικητική των ΟΤΑ, παρατηρείται πως υπάρχουν έργα πρώτης προτεραιότητας όπως η λειτουργία του Οργανισμού και η οικονομική του διαχείριση , και έργα δεύτερης προτεραιότητας όπως η υλικοτεχνική υποδομή και οι προσλήψεις ανθρώπινου δυναμικού.

Συμπερασματικά, μπορούμε να θεωρήσουμε πως οι βασικοί τομείς προτεραιοτήτων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Περιφέρειας και Δήμων είναι η χάραξη κοινωνικής πολιτικής και βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών (η προώθηση της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης), η μείωση της ανεργίας με ταυτόχρονη αύξηση της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας του επιχειρείν (με σαφή προσανατολισμό στην καινοτομία και την εξωστρέφεια και τον τουρισμό), η προστασία του περιβάλλοντος, η εκπαίδευση και η δια βίου μάθηση, αναβάθμιση των υποδομών και δημιουργία νέων και η εσωτερική ανάπτυξη των Οργανισμών. Οι Δήμοι της Αλεξανδρούπολης , της Καβάλας και της Δράμας έχουν στοχοθετήσει με μεγαλύτερη σαφήνεια και με βάση τα τοπικά χαρακτηριστικά των περιοχών τους την αναπτυξιακή τους στρατηγική, εν αντιθέσει με τους Δήμους της Ξάνθης και της Κομοτηνής που κινούνται σε ένα πιο γενικό πλαίσιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ανάλυση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού

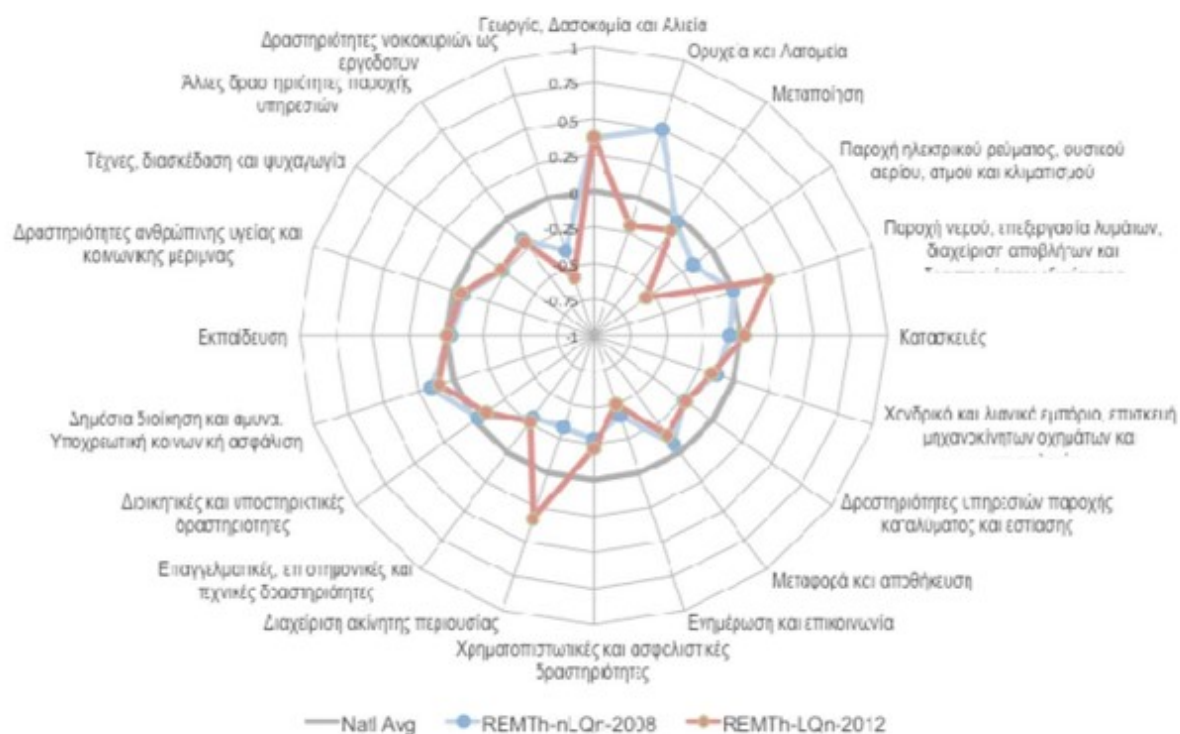
3.1 Υλοποίηση στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3)

Η στρατηγική έρευνας και καινοτομίας για μία έξυπνη εξειδίκευση (RIS3) αποτελεί θεματικό στόχο του ΕΣΠΑ 2014-2020 και αφορά τη στήριξη και ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας με έμφαση στην έρευνα, την καινοτομία και την εφαρμοσμένη συνεργασία των επιχειρήσεων με τα ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα. Στόχος είναι η διεύρυνση των δυνατοτήτων της Περιφέρειας και η προώθηση των συγκριτικών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της καθώς επίσης και η συμφωνία επί ενός κοινού αναπτυξιακού στόχου για την αξιοποίησή τους. Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης ξεκινώντας από ιδιαίτερα χαμηλή βάση σε πανευρωπαϊκό επίπεδο αλλά παρουσιάζοντας ενδιαφέρουσα δυναμική, εφαρμόζει την περιφερειακή στρατηγική της για την καινοτομία στη βάση των αρχών της έξυπνης εξειδίκευσης φιλοδοξώντας να αξιοποιήσει αποδοτικά όλους τους διαθέσιμους πόρους και να μετακυλήσει την εξελικτική αυτή αναπτυξιακή τροχιά στους Δήμους εντός των γεωγραφικών της ορίων. Οι οκτώ κλάδοι στους οποίους η έρευνα και η καινοτομία μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη σημαντικού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, είναι οι εξής:

- Αγρο-διατροφή
- Υγεία – φάρμακα
- Αγρο-διατροφή
- Υγεία – φάρμακα
- Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών
- Ενέργεια
- Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη
- Μεταφορές
- Υλικά – κατασκευές
- Τουρισμός – Πολιτισμός – Δημιουργικές βιομηχανίες

Διάγραμμα 3.1

Περιφερειακή εξειδίκευση ως προς την απασχόληση : ΑΜΘ σε σχέση με την Ελλάδα

Πηγή: Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης (Απρίλιος 2015)

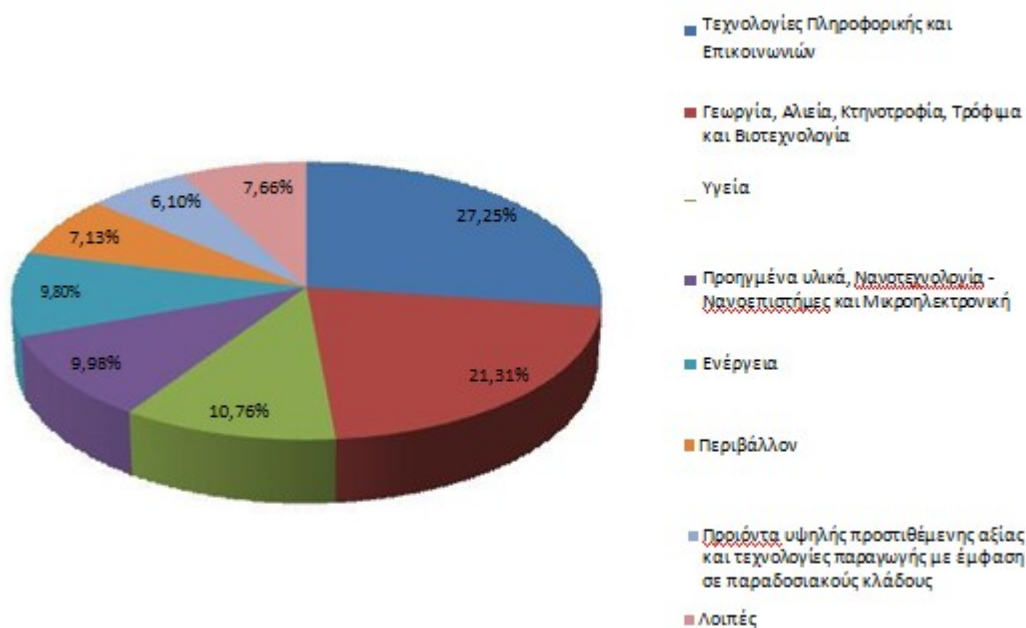
Στην Π-ΑΜΘ ενεργοποιήθηκε ήδη η καταγραφή των παραγόμενων προϊόντων της Περιφέρειας, του πρωτογενή και μεταποιητικού τομέα, για να δομηθεί η παραγωγική της ταυτότητα ώστε να ενισχυθεί η εξωστρέφεια τους, αλλά και για να αναπτυχθεί ενδοπεριφερειακή αναπτυξιακή συνείδηση που θα έχει ως αποτέλεσμα νέες προστιθέμενες αξίες προς όφελος της παραγωγής και της απασχόλησης. Η Περιφέρεια μπορεί να αποκτήσει ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μέσω της εύρεσης εξειδικευμένων αγορών, ή ενσωματώνοντας νέες τεχνολογίες σε παραδοσιακούς κλάδους και αξιοποιώντας την καινοτόμο περιφερειακή δυναμική τους. Η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο αντιμετώπισης κοινωνικών, περιβαλλοντικών, κλιματικών και ενεργειακών προκλήσεων, όπως είναι η δημογραφική αλλαγή, η αποτελεσματική διαχείριση πόρων, η ενεργειακή ασφάλεια και η αντοχή στην κλιματική αλλαγή. Υποβοηθά στην βελτίωση εσωτερικών και εξωτερικών συνδέσεων της με συνεργατικά δίκτυα, τρίγωνα γνώσης συνεργασίες πανεπιστημίων με φορείς, θεσμούς κ.α. Η διεθνής και σε τεχνολογικό επίπεδο διαφοροποίηση σε

τεχνολογίες, προϊόντα και υπηρεσίες που συνδέονται στενά με υφιστάμενες κυρίαρχες τεχνολογίες και την περιφερειακή βάση δεξιοτήτων είναι το κλειδί για την τοποθέτηση της ακριτικής Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης σε ένα παγκόσμιο, έντονα δυναμικό και μεταβαλλόμενο περιβάλλον, και για την ανάδειξη της στρατηγικής της σε σχέση με άλλων περιφερειών. Η διάχυση της γνώσης είναι άκρως επιτυχημένη όταν πραγματοποιείται εντός συναφών κλάδων (σε αντίθεση με τη διαφοροποίηση σε μη συνδεδεμένους τομείς). Επιπλέον, πρέπει να δώσει προτεραιότητα στη συμπληρωματικότητα μεταξύ συναφών οικονομικών δραστηριοτήτων, και να βρουν καλύτερους τρόπους να συνδυάσουν τα δυνατά τους σημεία έτσι ώστε να δημιουργηθούν νέες παραγωγικές δυνατότητες σε περιοχές με υψηλή δυναμική ανάπτυξης.

Πέραν των στοχευμένων δράσεων ενίσχυσης του πρωτογενούς τομέα και της μεταποίησης, της ανάγκης να αναδομηθεί η Περιφέρεια, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη νέων άμεσων εισροών, η Περιφέρεια ΑΜ-Θ έχει στον πυρήνα του περιφερειακού, αναπτυξιακού, στρατηγικού της σχεδιασμού, ως δομικό στοιχείο και στο ΕΣΠΑ 2014-2020, τον τουρισμό 12μηνιαίας βάσης σε όλες τις εναλλακτικές του μορφές, με σταθερή υποστήριξη και του μαζικού θερινού τουρισμού, με πυλώνες τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, το άθικτο περιβάλλον, τον πολιτισμό και την καλά διατηρημένη παράδοσή της, σε απόλυτη συνέργεια με τον αγροδιατροφικό τομέα.

Διάγραμμα 3.2

Έργα ενίσχυσης επιχειρήσεων – κατανομή σε θεματικές περιοχές της Π-ΑΜΘ

Πηγή: Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης (Απρίλιος 2015)

Η στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης είναι για την Π-ΑΜΘ πρόκληση και ευκαιρία ώστε να ψηλαφιστεί όσο πιο προσεκτικά γίνεται η Περιφερειακή ταυτότητα, να ανακαλυφθεί ότι σημαντικό μέχρι τώρα ήταν άγνωστο και να επιχειρηθεί να μετατραπεί σε πραγματική ανάπτυξη. Επιδίωξη της Περιφέρειας είναι η αναδιάταξη του αναπτυξιακού της μοντέλου, η επανεκκίνηση της ανάπτυξης, ο εκσυγχρονισμός του αγροδιατροφικού συμπλέγματος και επιλεγμένων υπηρεσιών και η διασύνδεσή τους με καινοτόμες επιχειρηματικές δραστηριότητες και νέες αλυσίδες αξιών.

3.2 Συσχέτιση με ΠΕΠ

Σε Εθνικό Επίπεδο, το ΠΕΠ εντάσσεται και αποτελεί τμήμα του ΕΣΠΑ 2014-2020. Αντιστοιχεί μάλιστα στο 28% του συνολικού προϋπολογισμού του ΕΣΠΑ 2014-2020. Η υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας ΑΜΘ 2014-2020 εξελίσσεται ικανοποιητικά καθώς ένα ποσοστό 69,6% του συνολικού προϋπολογισμού έχει ανοίξει με δημόσιες προσκλήσεις και ένα 35,4% έχει ήδη ενταχθεί, με το ποσοστό απορρόφησης να αγγίζει το 8,6%. Όσον αφορά δε την προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2007-2013, το ποσοστό απορρόφησης ξεπέρασε τον στόχο και ανήλθε στο 114,59%. Κύριοι στόχοι - προτεραιότητες του ΕΣΠΑ είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ) και η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας κατά δεύτερον η ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού με έμφαση στην ενεργό κοινωνική ενσωμάτωση, τρίτον η προστασία του περιβάλλοντος και η μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον, ακολούθως η ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και τέλος η βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

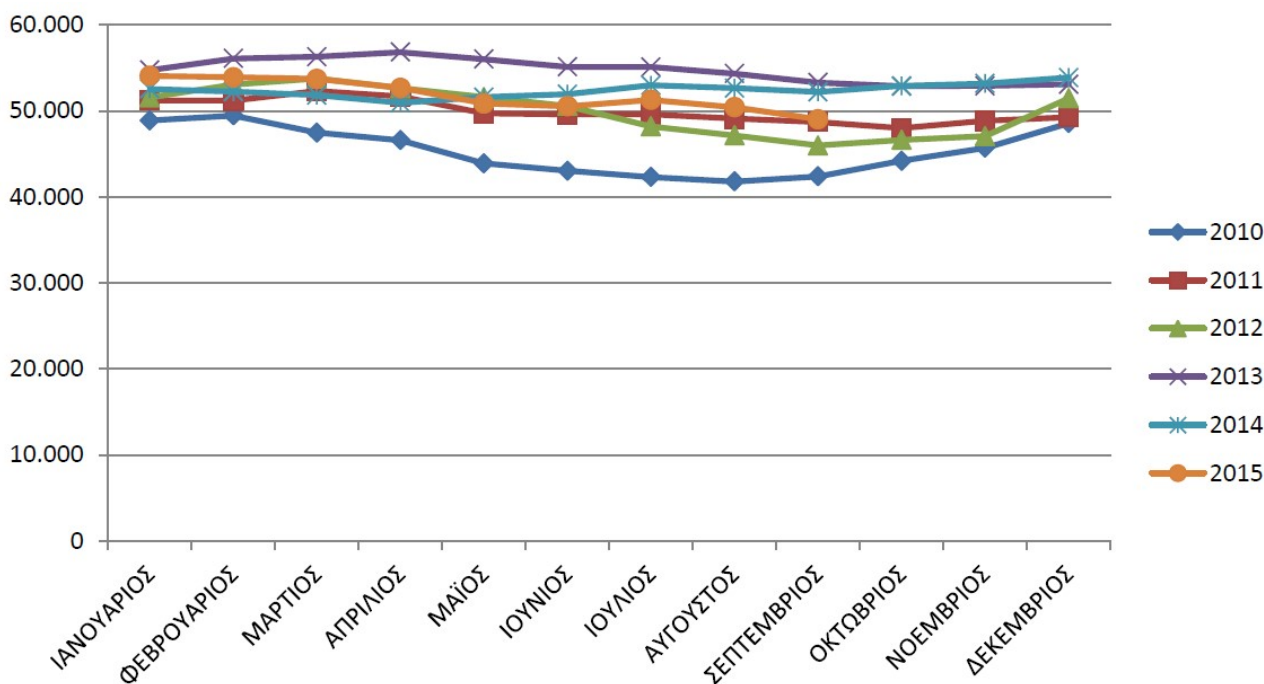
Το ΠΕΠ ΑΜΘ έχει παρεμβάσεις στο επίπεδο της οικονομίας που βρίσκονται σε συνάφεια τόσο με το στόχο της «Έξυπνης Ανάπτυξης» (smartgrowth) όσο και με τον στόχο της «Διατηρήσιμης Ανάπτυξης» (sustainablegrowth) και εξυπηρετούνται κύρια από τον άξονα προτεραιότητας 1 (Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας της Τοπικής Οικονομίας), στο επίπεδο των υποδομών και περιβάλλοντος βρίσκονται σε συνάφεια με τον στόχο της «Διατηρήσιμης Ανάπτυξης» (sustainablegrowth) και εξυπηρετούνται κύρια από τον άξονα προτεραιότητας 2 (Βελτίωση της Ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως Τόπου Εγκατάστασης Επιχειρήσεων και Ατόμων) και στο επίπεδο του κοινωνικού τομέα βρίσκονται σε συνάφεια με το στόχο της «Ανάπτυξης χωρίς

Αποκλεισμούς» (inclusive growth) και εξυπηρετούνται κύρια από τους άξονες προτεραιότητας 3 (Υποδομές Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και Ενίσχυσης Κοινωνικής Συνοχής) και τον άξονα προτεραιότητας 4 (Ανάπτυξη Ανθρώπινων Πόρων και Κοινωνική Συνοχή).

Κύριοι στόχοι του ΠΕΠ ΑΜΘ 2014-2020 είναι η αξιοποίηση της δυναμικής που απορρέει από τη σημαντική (αν και φθίνουσα) παραγωγική βάση και του κεφαλαίου που έχει επενδυθεί στην περιοχή, η αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου, και η αξιοποίηση της στρατηγικής γεωπολιτικής της θέσης. Ταυτόχρονα, τα επιχειρησιακά προγράμματα των πέντε πρωτευουσών των Π.Ε. της ΑΜΘ έχουν ως βασικά χαρακτηριστικά τους τα στοιχεία αυτά, με το χαρακτηριστικό ότι εξειδικεύουν τις δράσεις τους σε στοιχεία τοπικού ενδιαφέροντος. Με τα δεδομένα αυτά θα καταστεί δυνατόν να αντιμετωπιστούν παθογένειες της Περιφέρειας και των Δήμων όπως το χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα που συνοδεύεται από υψηλή ανεργία και η έντονη αποδιάρθρωση του παραγωγικού συστήματος. Η στρατηγική του ΠΕΠ παρουσιάζει επίσης υψηλό βαθμό συνάφειας με το ΕΣΠΑ 2014- 2020 τόσο σε στρατηγικό επίπεδο (όραμα, βασικές στοχεύσεις) όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο (εξειδικεύσεις, επικέντρωση δράσεων).

Διάγραμμα 3.3

Αριθμός ανέργων που αναζητούσαν εργασία Περιφέρεια ΑΜΘ 2010 - 2015

Πηγή: ΟΑΕΔ, Νοέμβριος 2015

3.3 Διασυνοριακές συνεργασίες

Οι Δήμοι και η Περιφέρεια της ΑΜΘ χρειάζεται να είναι εξωστρεφείς, να τοποθετούνται σε ευρωπαϊκές και παγκόσμιες αλυσίδες αξίας, και να βελτιώνουν τις συνδέσεις και τη συνεργασία τους με άλλες περιφέρειες, τομείς και παράγοντες της καινοτομίας. Αυτό είναι σημαντικό για τη διεθνοποίηση των επιχειρήσεών τους, προκειμένου να επιτευχθεί κρίσιμη δυναμική των δραστηριοτήτων τομέα και να δημιουργηθούν εισροές γνώσης συναφούς με την υφιστάμενη γνωσιακή βάση της περιφέρειας. Για να δοθεί μεγαλύτερος δυναμισμός στην παγκόσμια οικονομία, πρέπει να αυξηθεί ο ρυθμός ανάπτυξης και για γίνει αυτό πρέπει να ενισχυθεί η αύξηση της παραγωγικότητας. Για αναπτυγμένες οικονομίες, που είναι κοντά στα τεχνολογικά όρια, αυτό εξαρτάται καθοριστικά από το άνοιγμα του εμπορίου. Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης διαθέτει μάλιστα στρατηγικά γεωγραφικά πλεονεκτήματα και μπορεί να αξιοποιήσει δομές όπως τα μεγάλα λιμάνια της Καβάλας και της Αλεξανδρούπολης, τα αεροδρόμια και τις υφιστάμενες ξενοδοχειακές μονάδες ώστε να καλύψει τις τουριστικές ροές αλλά και να παρέχει υπηρεσίες υψηλότατου επιπέδου σε ότι αφορά τις εμπορικές συναλλαγές. Ακόμη το ΔΠΘ ως ο κυριότερος φορέας γνώσης της περιοχής είναι σε θέση να συνδράμει σημαντικά και να αποτελέσει σημαντικότατο παράγοντα σε όποια προκύπτουσα συνεργασία με σκοπό την ωφέλεια της περιοχής και των κατοίκων της.

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο οι πολιτικές διασυνοριακής συνεργασίας από την πλευρά της Ένωσης, εκφράζονται κυρίως μέσα από την Κοινοτική Πρωτοβουλία του INTERREG. Ένα τέτοιο παράδειγμα διασυνοριακής συνεργασίας για την Π-ΑΜΘ είναι το πρόγραμμα συνεργασίας INTERREG VA «Ελλάδα - Βουλγαρία 2014-2020». Η σημασία του συγκεκριμένου διμερούς προγράμματος έγκειται αφενός στο ότι αποτελεί ένα απαραίτητο χρηματοδοτικό εργαλείο με αναπτυξιακό προσανατολισμό για τους φορείς της Περιφέρειας, αφετέρου στο γεγονός ότι η ΠΑΜ-Θ, ως δικαιούχος φορέας, κατέχει τα τελευταία χρόνια κυρίαρχη θέση στην υλοποίηση διασυνοριακών έργων. Με δράσεις όπως η προώθηση της επιχειρηματικότητας, η ενίσχυση της ανάπτυξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η προώθηση επενδύσεων για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, η διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, η προστασία και αναδόμηση της βιοποικιλότητας, αλλά και η προώθηση καινοτόμων τεχνολογιών για τη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος, η ενδυνάμωση της περιφερειακής κινητικότητας, η επένδυση στην υγεία και στις κοινωνικές υποδομές και η παροχή υποστήριξης στις κοινωνικές επιχειρήσεις το συγχρηματοδοτούμενο από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και εθνικούς πόρους των δύο χωρών

πρόγραμμα στοχεύει στην μετατροπή της διασυνοριακής περιοχής σε έναν τόπο πιο ανταγωνιστικό και καλύτερα διασυνδεδεμένο.

Αντίστοιχα προγράμματα και συνεργασίες με άλλες χώρες στα πλαίσια της γειτνίασης και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας παρεχόμενων υπηρεσιών, αλλά ολοκληρωμένες προτάσεις προώθησης εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των τοπικών επιχειρήσεων δύναται να ενισχύσουν την επίτευξη του αναπτυξιακού σχεδιασμού και να πατάξουν την εδαφική απομόνωση των επιχειρήσεων που έχουν την έδρα τους στις περιοχές της Π-ΑΜΘ. Τα οφέλη πολλά και οι ορίζοντες που ανοίγονται βοηθούν ποικιλοτρόπως στο ζητούμενο που είναι η έξοδος από μια οικονομική λαίλαπα που βυθίζει την περιοχή ολοένα και περισσότερο. Η στοχοθεσία των συνεργασιών αυτών μπορεί να αποφέρει νέες θέσεις εργασίας, με την τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και τη βελτίωση της ικανότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων να διευρύνουν τις δραστηριότητές τους πέρα από τις τοπικές αγορές. Επιπλέον δύναται να ενίσχυση τη τουριστική κίνηση στην παραμεθόρια περιοχή, να επεκτείνει την κοινωνική επιχειρηματικότητα, κάτι που θα έχει ως αποτέλεσμα να αυξηθεί η απασχόληση στις κοινωνικές επιχειρήσεις και να αυξηθεί η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών στις ευάλωτες κοινότητες, να βελτιώσει τη διασυνοριακής συνδεσιμότητας μειώνοντας το χρόνο μετακίνησης και βελτιώνοντας την οδικής ασφάλειας. Κάποια επιπρόσθετα πλεονεκτήματα αποτελούν η πιο αποτελεσματική διαχείριση των υδατικών πόρων, η προστασία του τοπικού πληθυσμού από τον κίνδυνο φυσικών καταστροφών αλλά και η προώθηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς της διασυνοριακής περιοχής.

Ανακεφαλαιώνοντας, η κατεύθυνση των ΟΤΑ και των επιχειρήσεων της Π-ΑΜΘ σε έναν σαφώς εξωστρεφή προσανατολισμό θα αναδείξει τις δυναμικές χρηματοδοτικές ευκαιρίες για εμπόριο, συναλλαγές και επενδύσεις αλλά και οικονομική αλληλεπίδραση γενικότερα. Απαιτούνται πολιτικές και οικονομικές συμφωνίες με κοινή διασυνοριακή στρατηγική μεταξύ των χωρών. Με ένα κοινό πλαίσιο διαδικασιών και μεθόδων η διασυνοριακές συνεργασίες θα είναι ευεργετικές και για την περιοχή μας και θα την εδραιώσει σε σημαντικό βαθμό στο ευρωπαϊκό εμπορικό γίγνεσθαι.

3.4 Αξιοποίηση Ευρωπαϊκών προγραμμάτων

Η γενική στόχευση για την προσέγγιση των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων είναι οι διάφορες προτάσεις να ταυτίζονται πλήρως με τον αναπτυξιακό σχεδιασμό που υπάρχει στην Περιφέρεια ΑΜΘ, δηλαδή με το επιχειρησιακό πρόγραμμα και το στρατηγικό σχεδιασμό της Περιφέρειας και των Δήμων της. Τα τμήματα οργάνωσης αναπτυξιακού σχεδιασμού των ΟΤΑ σε συνεργασία με το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο της Θράκης ως φορέα γνώσης και καινοτομίας, τα Επιμελητήρια και άλλοι φορείς με εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και τεχνογνωσία είναι σε θέση να συμβάλλουν στη μέγιστη απορροφητικότητα κοινοτικών κονδυλίων για την περιοχή. Κάποια από τα προγράμματα που έχει θέσει ως προτεραιότητα η Π-ΑΜΘ σε συνεννόηση με τις αιρετές διοικήσεις των Δήμων της Αλεξανδρούπολης, της Κομοτηνής, της Ξάνθης, της Καβάλας και της Δράμας είναι προγράμματα αφορούν την πρόωρη σχολική διαρροή, την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών Natura 2000, την ανάπτυξη των περιοχών UNESCO, προτάσεις στο πρόγραμμα ERASMUS+ αλλά και στη δημιουργία σχημάτων μεταφορών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα καθώς και στον τομέα της επιχειρηματικότητας στον τουρισμό.

Πιο συγκεκριμένα το πρόγραμμα με τίτλο με τίτλο: «Εγκαταλείποντας των πρόωρη σχολική διαρροή/ Leaving the EarlySchoolLeaving (ESL)“, στη πρόσκληση του Προγράμματος “ERASMUS+”, ένα πρόγραμμα με ιδιαίτερη σημασία για την περιοχή, η οποία κατέχει την αρνητική πρωτιά στα ποσοστά σχολική διαρροής. Η πρόταση «Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών Natura 2000, των ειδών, οικοτόπων και οικοσυστημάτων στην Ελλάδα / Integrated actions for the conservation and management of NATURA 2000 sites, species, habitats and ecosystems in Greece – LIFE-IP 4 NATURA» στο πλαίσιο του Προγράμματος LIFE, που περιλαμβάνει την κατάρτιση Ειδικών Περιβαλλοντικών μελετών και των προβλεπόμενων Σχεδίων Διαχείρισης, για την αποτελεσματική προστασία περιοχών NATURA. Μεταξύ αυτών των περιοχών είναι η Βιστωνίδα, η Ισμαρίδα, άλλες λιμνοθάλασσες, περιοχές του Έβρου, της Σαμοθράκης αλλά και το όρος Φαλακρό.

Ακόμη το πρόγραμμα με τίτλο: «Βιώσιμη ανάπτυξη Μεσογειακών περιοχών UNESCO/ Mediterranean UNESCO Sites Sustainability for Ecomuseums approach (MESSAgE)», στη 2η πρόσκληση του Προγράμματος Διαμεσογειακής συνεργασίας «INTERREG MED 2014-2020», στο οποίο η Περιφέρεια είναι επικεφαλής εταίρος και έχει στόχο να αναπτύξει περαιτέρω την πλούσια πολιτιστική και πολιτισμική της κληρονομιά, συνδέοντας την άμεσα με τις οικονομικές δραστηριότητες της περιοχής. Με την πρόταση δίνεται επίσης μια σημαντική ευκαιρία

κεφαλαιοποίησης και περαιτέρω ανάδειξης του αρχαιολογικού χώρου των Φιλίππων έπειτα από την πρόσφατη ένταξη του στα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO. Ακόμη η πρόταση που αφορά στην ενασχόληση των γυναικείων παραγωγικών συνεταιρισμών στον αγρο-διατροφικό τομέα, στο πλαίσιο του Προγράμματος ERASMUS+, που επικεντρώνεται στη μελέτη και ανάλυση των αναγκών, προβλημάτων και βέλτιστων πρακτικών που σχετίζονται με την ίδρυση και λειτουργία γυναικείων παραγωγικών συνεταιρισμών στον αγρο-διατροφικό τομέα με σημαντικά αποτελέσματα αντίστοιχου προγράμματος κατά το παρελθόν. Επίσης πρόβλεψη για δημιουργία Clusters επιχειρηματικότητας μέσα από τα οποία γίνονται δράσεις για το περιβάλλον, τον πολιτισμό και την υγεία, ενώ υπάρχει και το πρόγραμμα «Αναπτύσσοντας εργαλεία για την προώθηση αποτελεσματικών σχημάτων μεταφορών χαμηλών εκπομπών CO₂ / Developing tools to promote efficient multimodal low-carbon transport schemes (MULTI-TRA TOOLS)“, στη 2η πρόσκληση του Προγράμματος δια-μεσογειακής συνεργασίας «INTERREG MED 2014-2020».

Σημαντικό στοιχείο της όλης διαδικασίας, αποτελεί η εκπροσώπηση των ΟΤΑ σε συναντήσεις της Ε.Ε. που άπτονται του αναπτυξιακού σχεδιασμού των Περιφερειών και των Δήμων με συγκεκριμένες προτάσεις κατόπιν διαβούλευσης των αρμόδιων φορέων. Προκειμένου να είναι παρόντες οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης στα κέντρα των αποφάσεων και με συντονισμένες ενέργειες προς την υλοποίηση του στόχου να καταστεί η Π-ΑΜΘ ένας διεθνώς αναγνωρισμένος κόμβος καινοτομίας στην Ευρώπη με άξονα την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας που βασίζεται στη γνώση που παράγεται από τους συντελεστές της, απαιτείται συμπόρευση και κοινή ομάδα εργασίας με μόνιμη παρουσία στα γραφεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Εξέχουσας σημασίας είναι και η συμμετοχή Ακαδημαϊκών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου της Θράκης. Ένα εγχείρημα που θα αποφέρει δεδομένα αποτελέσματα, καθώς θα κεφαλαιοποιήσει την υπάρχουσα δυναμική στην έρευνα και την καινοτομική επιχειρηματικότητα στην περιοχή και θα οργανώσει ένα περιβάλλοντος ευνοϊκό για την περαιτέρω ενδογενή και εξωγενή ανάπτυξη της Π-ΑΜΘ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Συμπεράσματα - Προτάσεις

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης είναι στις 20 φτωχότερες περιφέρειες της Ευρώπης με υψηλότερη ανεργία. Προκειμένου να ανατραπεί αυτή η αρνητική συγκυρία και να αναστραφεί η σημερινή κατάσταση που διογκώθηκε από την μάστιγα της οικονομικής κρίσης, πρέπει να εδραιωθεί, ως προσηκεί, σε ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης που βασίζεται στην ανασυγκρότηση του παραγωγικού ιστού μέσω της αξιοποίησης των διαθέσιμων περιφερειακών πόρων και υποδομών καθώς και των διαθέσιμων εθνικών, ευρωπαϊκών και ιδιωτικών κεφαλαίων δημιουργώντας τοπική υπεραξία, καλείται να επαναπροσδιορίσει τις αναπτυξιακές της προτεραιότητες.

Χρειάζεται μια υγιής ανάπτυξη με ανταγωνιστικότητα, που να έχει διάρκεια και να συνδέεται με την ταυτότητα και τα παραγωγικά χαρακτηριστικά της περιοχής, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να αναπροσαρμόσει σε ρεαλιστική βάση το αναπτυξιακό της πρότυπο στα χαρακτηριστικά του γεωγραφικού της χώρου. Η υλοποίηση της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης για την Π-ΑΜΘ προϋποθέτει να αλλάξει η φιλοσοφία, οι πρακτικές και οι αντιλήψεις της στην προσέγγιση της ανάπτυξης. Απαιτεί επίσης να ανασυγκροτήσει το παραγωγικό της πρότυπο, να άρει την αδράνεια που την χαρακτήριζε παλαιότερα ως προς την αναδιάρθρωση που απαιτείται με αξιοποίηση των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων, ώστε να μετασχηματιστεί σε τουριστικό προορισμό αριστείας, ενεργειακό κόμβο με σημαντικά ανταλλάγματα, σε τόπο παραγωγής και μεταποίησης, σε περιοχή με ανακάμπτουσα βιομηχανική παραγωγή.

Δράσεις όπως η στήριξη του πρωτογενούς τομέα, η ανάπτυξη του τουρισμού, της στήριξης της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας αλλά και των επενδύσεων στην ενέργεια αποτελούν μια ξεκάθαρη προσέγγιση της κατάστασης στο άμεσο μέλλον. Με ρεαλιστικούς στόχους, τη συνδρομή των κοινοτικών προγραμμάτων, τη στήριξη της υφιστάμενης οικονομικής δραστηριότητας, και την προσέλκυση νέων επενδύσεων, η περιοχή αυτή μπορεί να εισέλθει σταδιακά σε τροχιά ανάπτυξης και ευημερίας.

Οι πέντε δήμοι- πρωτεύουσες των περιφερειακών ενοτήτων καλούνται να ακολουθήσουν προς την ίδια κατεύθυνση, προβάλλοντας τα τοπικά τους χαρακτηριστικά και αναβαθμίζοντας τις

παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους πολίτες, βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής τους. Η σύγκληση σε αρκετά σημεία των αξόνων προτεραιότητας των ΟΤΑ πρώτου βαθμού με την Περιφέρεια ΑΜΘ, αναδεικνύει τις συνεργατικές δυνατότητες που μπορούν να προκύψουν προς επίλυσης ζητημάτων κοινής ωφέλειας

Η σχέση μεταξύ Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού, οφείλει να μετεξελιχθεί σε μια πιο ουσιαστική συνεργασία σε όλους τους τομείς, κάτι που πρέπει να αποτυπώνεται εκτενέστερα στον στρατηγικό σχεδιασμό και στον επιχειρησιακό προγραμματισμό τους σε επίπεδο δράσεων. Είναι ορατές οι διαφορές που προκύπτουν, αλλά ακόμη περισσότερο είναι εμφανής η ανάγκη μιας κοινής διαχείρισης των ζητημάτων που προκύπτουν με απώτερο στόχο την αποκατάσταση της τρέχουσας συγκυρίας. Αναζητούνται συνεννόηση και πρωτοβουλίες που θα χρηματοδοτηθούν από τον προϋπολογισμό των ΟΤΑ και την αξιοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων με προσδιορισμό στόχων, χρονοδιαγράμματος επίτευξης και έλεγχο απόδοσης, επεμβαίνοντας με διορθωτικές κινήσεις όπου κρίνεται αναγκαίο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης 2014-2020

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Αλεξανδρούπολης 2014-2019

Στρατηγικός Σχεδιασμός Δήμου Κομοτηνής 2015-2019

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Ξάνθης 2014-2019

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Καβάλας 2014-2019

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Δράμας 2014-2019

ΕΣΠΑ 2014-2020 ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ (ΕΕΤΑΑ Α.Ε, 2015)

Περιφερειακή στρατηγική καινοτομίας έξυπνης εξειδίκευσης (RIS, 2015)

Στρατηγικό και επιχειρησιακό σχέδιο τουριστικής ανάπτυξης (Π-ΑΜΘ, 2015)

Σαββαΐδου, Κ. (2009), *Οικονομική Διοίκηση και Διαχείριση των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης*. Αθήνα: εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη

Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας ΑΜΘ (RIS3, 2015)

Μουρδουκούτας Π., Παπαδημητρίου Σ., Ιωαννίδης Α. (2004), *Επιχειρηματικότητα, Θεσμοί και Πολιτικές*, Κλειδάριθμος

Διαδικτυακοί Τόποι / Ιστοσελίδες

<http://www.eurada.org> (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

<http://www.statistics.gr/> (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

<https://www.eetaa.gr/> (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

<http://epota.ypes.gr> (Πρόσβαση 15 Σεπτεμβρίου 2017)

<http://www.pse.gr/> (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

<http://www.intracen.org/> (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

<https://www.eydamth.gr/> (Πρόσβαση 15 Σεπτεμβρίου 2017)

<http://www.pamth.gov.gr/> (Πρόσβαση 15 Σεπτεμβρίου 2017)

www.exportgate.gr (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

<https://ec.europa.eu> (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

<http://anaptyxi.gov.gr/> (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

<http://www.antagonistikotita.gr/epanek/> (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

<http://www.fundingprogrammesportal.gov.cy/> (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

<http://www.dimosnet.gr/> (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

<https://en.wikipedia.org> (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

<http://www.enpe.gr> (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

<https://www.kedke.gr> (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

<http://www.bplans.com/> (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)

www.oaed.gr (Πρόσβαση 22 Αυγούστου 2017)